

INVĚȚĂTURA CREȘTINĚSCĂ

sau

CATECHISMUL DE MIJLOC

PENTRU

TINERIMEA GR.-CATOLICĂ.

CU BINECUVENTAREA PREASĂNTITULUI PĂRINTE

JOAN candva ALEXI

fostul Episcop al diecesei Gherlei.

EDIȚIUNEA VIII.

Prețul 20 cr. v. a.

GHERLA

cu literile tipografiei diecesane

1896.

Introducere.

Despre scopul omului.

Intrebare. Spre ce scop sântem noi ómeniri pre pamânt?

Respuns. Noi sântem pre pamânt, ca se cunoşcem pre Domneđeu, se-lú iubim, se-i şerbim, şi prin acésta se fim fericiţi.

Intr. Ce trebuie se facem noi dacá voim a cunoşce pre Domneđeu, a-i şerbi lui, şi a fi fericiţi?

Resp. Noi trebuie: 1. Se credem tóte, câte Domneđeu a descoperit. 2. Se ţinem tóte poruncile, cari el a poruncit a se tine, şi 3. Se in-trebuinţam tóte mijlócele, cari le-a rënduit el spre a nóstrá fericire.

Intr. Din ce carte putem noi invéta aceste trei?

Resp. Din Catechism.

Intr. Despre ce se vá propune dará in acest Catechism?

Resp. 1. Despre credinţa.

2. Despre porunci, şi

3. Despre mijlócele, prin cari dobândim darul lui Domneđeu, adeca: despre sântele taine şi rogáciuni.

CAP I.

Despre credință.

Intr. Ce e credința unui adevărat Creștin catolic?

Resp. Credință e vîrtute dată de Domne-
deu, prin carea noi tare și statornicește toate le
credem și ținem de adevărate, câte Domne-
deu le-a descoperit, și ca se le credem ni le pune
și dă prin sânta sa beserică.

*Intr. Pentru ce trebuie se ținem de adevărate,
carî ni le-a descoperit Domne-
deu?*

Resp. Pentru că Domne-
deu e adevărul cel
vecinic, și înțelepciunea cea nemarginită, care
nici pôte înșelă, nici a se înșel, nici pôte alta
spune și învăță, de cât numai ce e adevărat.

*Intr. De unde șcim noi acele, carî Domne-
deu le-a descoperit?*

Resp. Noi acele le șcim din sânta scriptură
și tradițiune.

Intr. Cum se împarte sânta scriptură?

Resp. In două părți. in cărțile legii vechi și
in cărțile legii nouă.

Intr. Ce cuprind cărțile legii vechi?

Resp. Cărțile legii vechi cuprind acele învă-
țături și descoperiri, carî Domne-
deu spre a năs-
tră fericire ni le-a făcut cunoscute prin Patriarhii
și Profeti înainte de venirea lui Isus Christos.

Intr. Ce cuprind cărțile legii nouă?

Resp. Cărțile legii nouă cuprind acele învă-
țături, carî ni le-a dat Isus Christos și Apostolii.

Intr. *Destul e dacă credem numai acele, cari se cuprind în sânta scriptură?*

Resp. Nu e destul, căci noi trebuie se credem și acele, cari adevărat sântii Apostoli nu le-au descris, ci numai le-au învățat, și prin tradițiune le-am primit, și sânt asemenea descoperite dela Domneșeu, ca și cele cuprinse în sânta scriptură.

Intr. *De lipsă e credința spre mântuire?*

Resp. Credința e neapărat de lipsă spre mântuire, căci fără credință e cu nepotință a plăcé lui Domneșeu.

Intr. *Face-lă pre om ori-care credință fericit?*

Resp. Numai credință dată de Isus Christos îl face pre om fericit.

Intr. *În care beserică se află credință dată de Isus Christos.*

Resp. În beserica cea catolică.

Intr. *Destulă e credința spre mântuire?*

Resp. Credința spre mântuire nu e destulă, ci trebuie se fiă împreunată cu fapte bune.

Intr. *Unde se cuprind acele pre scurt, cari noi înainte de toate trebuie se le scim și credem?*

Resp. În simbolul credinței.

Intr. *Cum sună acesta?*

Resp. Cred întrul Domneșeu, Tatăl atotținctoriul, făcătoriul ceriului și al pamântului, vędutelor tuturor și nevedutelor. Și întrul Domn Isus Christos Fiul lui Domneșeu unul născut, carele din Tatăl s'a nascut mai nainte de toți vecii. Lumină din lumină, Domneșeu adevărat din Domneșeu adevărat, născut, éra nu făcut, cel de o ființă cu Tatăl, prin carele toate s'au făcut. Ca-

rele pentru noi ómenii, și pentru a nóstră mântuire s'a scoborit din ceriuri, și s'a intrupat dela Spiritul sânt, și din Maria Feciórá, și s'a făcut om, și s'a restignit pentru noi sub Pilat din Pont, și a pátimit și s'a inmorméntat. Și a inviat a treia dí după scripturi. Și s'a suit la cerii, și șede de a dreptá Tatáluí. Și éra-și va se viná cu márire se judece vii și morții, acáruia imperáță nu va avé capét. Și intru Spiritul sânt, Domnul de viață făcătoriul, carele dela Tatál purcede, cela ce impreună cu Tatal și cu Fiul este inchinat și mărit, carele a gráit prin profeti. Intru una, sântá catolicá și apostolicá besericá. Mărturisesc un botéz intru iertarea pécatelor. Aștept invierea morților. Și viața vécului ce va se fiá. Amin.

Intr. *In câte părți sau inchieturí se imparte simbolul credinței?* Central University Library Cluj

Resp. In dóuésprédece.

Intr. *Care e cea de ántáia?*

Resp. Cred intru unul Domneđeu, Tatál atot-șinătoriul, facătoriul ceriului și al pámêntului, véđutelor tuturor și nevéđutelor.

Despre Domneđeu.

Intr. *Ce e Domneđeu?*

Resp. Domneđeu este ființă nemarginit desevirșită dela sêne însuși, Domnul ceriului și al pámêntului, dela care vine tot binele ce-l avem.

Intr. *Pentru ce numim noi pre Domneđeu ființă sau Spirit?*

Resp. Pentru că Domneđeu are precepere și voia liberá, érá trup nu,

Intr. *Pentru ce dieem noi dela sene însuși?*

Resp. Pentru că pre Domneșeu nime nici odată nu l'a făcut.

Intr. *Pentru ce dieem noi, că Domneșeu e nemărginit?*

Resp. Noi dieem așa; pentru că Domneșeu cuprinde în sene toate însușirile cele bune, însă intru o măsură și grad cu mult mai înalt decât alte făpturi.

Intr. *Carî sînt acele însușiri?*

Resp. Următoarele: Domneșeu este vecinic, în tot locul de față, a toate șciutoriū, preaințelept, atot puternic, nemărginit, sânt și drept, bun și îndurat, adevărat și credințios.

Intr. *Ce însemnază: Domneșeu e vecinic.*

Resp. Atâta, că Domneșeu nare nici început, nici capăt.

Intr. *Ce însemnază Domneșeu e în tot locul de față?*

Resp. Atâta, că el este pretotindenea, în ceriū, pre pământ și în tot locul.

Intr. *Ce însemnază Domneșeu e a toate șciutoriū?*

Resp. Atâta, că el șcie toate, ca unul ce e din vecia, el șcie cele trecute, cele de față și cele venitorie, și chiar și cele mai ascunse cugete ale noastre.

Intr. *Ce însemnază Domneșeu e preaințelept?*

Resp. Acesta însemnază atâta, că el șcie toate așa a-le întocmi, cât acea ce voiesce, tot de una și implineșce.

Intr. *Ce însemnază Domneșeu e atot puternic?*

Resp. Atâta, că face toate, numai se voiescă.

Intr. *Ce însemnază Domneșeu a sânt?*

Resp. Domneșeu e sânt insemnăză, că el tot de una iubeșce, și voieșce numai binele și ureșce răul.

Intr. Ce insemnăză Domneșeu e drept?

Resp. Domneșeu e drept insemnăză, că el respălăteșce și pedepseșce după vrednicșă.

Intr. Ce insemnăză Domneșeu e preabun?

Resp. Dșeu e preabun insemnăză, că el voieșce totușor numai bine, și arată in adevăr in tôte dșilele nenumerate binefaceri cătră făpturile sale.

Intr. Ce insemnăză Domneșeu e preaindurat?

Resp. Domneșeu e preaindurat insemnăză, că iertă totușor pecătoșilor pecatele făcute, dacă in adevăr se pocăiesc și se părășesc de ele.

Intr. Ce insemnăză Domneșeu e adevărat?

Resp. Domneșeu e adevărat insemnăză, că el descopere numai lucruri adevărate, fiind că nici pôte minți, nici inșelá,

Intr. Ce insemnăză Domneșeu e credinșios?

Resp. Domneșeu e credinșios insemnăză, că el anumit implineșce ce a făgăduit.

Intr. Sunt mai mulți Domneșei?

Resp. Este numai unul Domneșeu adevărat.

Intr. Potem noi vedé pre Domneșeu?

Resp. Noi nu putem vedé pre Domneșeu cu ochii acești trupesci, pentru că e Spirit.

Intr. Prin ce sa făcut Domneșeu ómenilor cunoscut?

Resp. 1. Prin lumea acésta vėdută. 2. Prin graiul conscienței nóstre. 3. Mai cu samă prin descoperirea (revelațiá.) care ni-o-a făcut prin Profeti, și in urmă prin Fiul șeu Isuș Christos,

Despre cele trei persoane domneșcești.

Cred intru unul Domneșeu Tatăl.

Intr. *Pentru ce dicem noi: Cred intru unul Domneșeu Tatăl?*

Resp. Noi dicem așa: 1. Pentru că Domneșeu este Tatăl nostru cel nevedut in ceriuri. 2. Pentru că in Domneșeu sânt mai mule persoane, dintre cari cea de ântâiă se numeșce Tatăl.

Intr. *Câte persoane sânt in Domneșeu?*

Resp. Trei: Tatăl, Fiul și Spiritul (Duchul) sânt.

Intr. *Este fiăcare din aceste Domneșeu adevărat?*

Resp. Este: Tatăl e Domneșeu adevărat, Fiul Domneșeu adevărat și Spiritul sânt Domneșeu adevărat.

Intr. *Și totuș e numai un Domneșeu?*

Resp. Așa e: aceste trei sânt numai un Domneșeu, pentru că tôte trele sânt din veciă, asemenea puternice, bune și deseșite.

Intr. *Cum le numim cu un cuvânt?*

Resp. Prea-Sânta Treime.

Intr. *Prin ce semn mărturisesce creștinul acesta credință?*

Resp. Prin semnul sântei cruci, când șice: In numele Tatălui †, și al Fiului †, și al Spiritului sânt † Amin.

Intr. *De ce-ș mai aduce aminte creștinul cel adevărat, când face cruce?*

Resp. De restignirea Domnului nostru Isus Christos pre cruce.

Despre facerea și chivernisirea lumii.

Intr. Pentru ce se numesce Domneșeu făcătorul ceriului și al pământului, al celor vedute și nevedute?

Resp. Pentru că Domneșeu a făcut totă lumea, cerul și pământul, și toate câte le vedem și câte nu le vedem.

Intr. Din ce a făcut Domneșeu aceste toate?

Resp. Din nimică.

Intr. Ce însemneză aici cuvântul a „face“?

Resp. A face ceva din nimică.

Intr. Prin ce a făcut Domneșeu lumea?

Resp. Prin voia sa cea atotpoternică.

Intr. Spre ce scop a făcut Domneșeu lumea?

Resp. 1. Spre mărirea sa. 2. Spre folosul oamenilor; pentru aceste scopuri o ține și o cârmuesce, le îndreptă și direge toate în un mod preaintelept, necuprins de mintea omenescă.

Intr. Cum se numesce acesta ingrigire în ținerea și cârmuirea lumii?

Resp. Provedință domneșească.

Intr. Dintre toate câte a făcut Domneșeu, cari sunt mai de frunte?

Resp. Ângerii și Omenii.

Intr. Ce sunt ângerii?

Resp. Ângerii sunt Spirite (Duchuri) curate, cari au înțelegere și voia, ără trup nu au.

Intr. Cum au fost ângerii, când i-a făcut Domneșeu?

Resp. Au fost toți bunii, fericiți și infrumsățați cu multe și frumoșe daruri.

Intr. *Pentru ce a făcut Domneșeu pre ângerii?*

Resp. Domneșeu a făcut pre ângerii, ca se-l onoreze, se-l róge, se-i șerbescă, și pre ómenii se-i apere.

Intr. *Remas'aũ toți ângerii bunți in darul lui Domneșeu?*

Resp. Mulți ângeri n'aũ rēmas bunți, ci aũ pierdut darul lui Domneșeu prin pēcatul sumeției, pentru care Domneșeu i-a pedepsit și aruncat pentru tot déuna in iad.

Intr. *Cum se numesc acestia?*

Resp. Diavoli saũ spirite (duchuri) necurate.

Intr. *Care este mai de frunte făptură alui Domneșeu pre pamēnt?*

Resp. Omul.

Intr. *Cum a făcut Domneșeu pre omul cel de ântâi?*

Resp. Domneșeu a făcut un trup din lut și i-a suflat suflet, și așa a fost făcut omul cel din ântâi.

Intr. *Din câte părți stă omul?*

Resp. Din trup și din suflet.

Intr. *Ce este sufletul?*

Resp. Sufletul este spirit (duchū) nemoritoriū, făcut după tipul lui Domneșeu, fără de care nici am poté cugetá, nici vorbi, nici viețui.

Intr. *Cum sau numit ómenii cei de ântâi?*

Resp. Adam și Éva.

Intr. *Fostaĩ atunci bunți și prin urmare și fericiți?*

Resp. Așa, au fost bunți, șanți și drepti și prin urmare fericiți.

Intr. *Unde au fost puși ómenii cei de ântâi?*

Resp. In paradis (rai.)

Intr. Remas-aũ tot bun și fericit?

Resp. Ba nu, că au păcătuit, și prin acesta și-au agonisit șiesi și tuturor omenilor multe rele trüpestci, și sufletesci și mörte.

Intr. Ce păcat au făcut in paradis?

Resp. Au mâncat din früptul pomului celui oprit de Domneșeu, inșelați de diavolul ascuns intru un șerpe.

Intr. In ce stă misșlia aceea, in care protopărinții nostri a aruncat pre tot nēmum omenesc?

Resp. Intru aceea, că păcatul acesta cu urmările lui cele rele a trecut dela Adam la toți ómenii, așa cât acum se nasc toți intinați cu acest păcat.

Intr. Cum se numesc acest păcat?

Resp. Păcatul strămoșesc.

Intr. Care sũnt urmările cele rele ale păcatului strămoșesc?

Resp. 1. Disgrația lui Domneșeu, și pierderea impărăției ceriului.

2. Nesuința și plecarea spre cele rele.

3. Tot felul de nēcazuri, doreri, bóle și mai pre urmă mörtea.

Intr. Ce sar fi intēmplat cu ómenii, decum-va nu ar fi avut Domneșeu indurare cu dēnsi?

Resp. Rēu, căci nici ar fi potut dobēndi darul lui Domneșeu, nici fi fericiti.

Intr. Cum și-a aretat Domneșeu indurarea sa cătră ómenii?

Resp. Așa, că le-a promis (făgăduit) rescum-părătoriũ, care se le stērgă păcatele, și se le deschidă éra impărăția ceriului,

Intr. *Cui a promis (făgăduit) Domneșu acest răscumpărătoriu.*

Resp. Protopărinților noștri Adam și Eva îndată după căderea în păcat.

Intr. *Venita acest răscumpărătoriu?*

Resp. Venit cam la patru mii de ani dela facerea lumii.

Despre a două închietură a credinței.

Intr. *Care e a două închietură a credinței?*

Resp. Și intru unul Domn Isus Christos Fiul lui Domneșu unul născut, carele din Tatăl sa născut, mai înainte da toți vecii. Lumină din lumină, Domneșu adevărat, din Domneșu adevăratu, născut ăra nu făcut, cel ce este de o ființă cu Tatăl, prin carele toate sa făcut.

Intr. *Ce ne învață pre noi acăsta închietură a credinței?*

Resp. Acăsta închietură, ne înveță pre noi cumcă răscumpărătoriu, pre care Domneșu la promis și trămis, este Isus Christos Domnul nostru, unul născut Fiu al lui Domneșu.

Intr. *Ce însemneză Isus?*

Resp. Isus însemneză atăta, cât mântuitoriu sau răscumpărătoriu.

Intr. *Ce însemneză Christos?*

Resp. Christos însemneză atăta, cât Uns.

Intr. *Pentru ce se numeșce Isus Uns?*

Resp. Pentrucă în legea vechiă Profetii, Archiereii și Impărații se ungeau cu oleiș; Isus este cel mai mare Profet, Archiereu și Impărat al nostru.

Intr. *Pentru ce se numește Isus Christos unul născut fiu al lui Domnețeu?*

Resp. Pentru că singur Isus Christos este Fiu al lui Domnețeu din veciă, de o fire și ființă.

Intr. *Pentru ce se numește Isus Christos „Domnul nostru”?*

Resp. Pentru că este Domnețeu și răscum-părătoriul nostru.

Despre a treia inchietură a credinței.

Intr. *Care este a treia inchietură a credinței?*

Resp. Este acésta: Carele pentru noi óme-nii, și pentru a nóstră mântuire s'a scoborit din ceriuri și sa intrupat dela Spiritul sânt, și din Maria fecióră și sa făcut om.

Intr. *Ca ne învêță acésta inchietură a credinței?*

Resp. Ne învêță, cumcă Fiul lui Domnețeu prin lucrarea Spiritului sânt sa făcut om, adecă: el a luat trup și suflet, ca și noi ómenii.

Intr. *Cum numim noi acest Misteriũ?*

Resp. Intruparea (sau incarnarea) Fiului lui Domnețeu.

Intr. *Ce credem noi dară despre Isus Christos, când credem noi acest Misteriũ a intrupării?*

Resp. Credem, cumcă Isus Christos este de odată Domnețeu și am adevărat Domnețeu e din veciă, și om sa făcut in anumit tẽmp.

Intr. *Așa dară câte firẽ (naturẽ) sũnt in Isus Christos?*

Resp. Dóuẽ: cea omenescă, pentru că e om.

Intr. *Sũnt in Isus Christos și dóuã persóne?*

Resp. Ba nu, Isus Christos e numai o persónă, și anumit cea domnețeescă.

Intr. *Dela cine a luat Isus Christos natura cea omenéscă?*

Resp. Dela Maria precurată vergură, pentru acea se și numește mama lui Domnețeu, sau Născătórea de Domnețeu.

Intr. *Avuta Isus Tată?*

Resp. Ca om na avut Tată.

Intr. *Cine a fost sântul Iosif?*

Resp. Sântul Iosif a fost numai nutritoriu, sau portătoriu de grijă al lui Isus Christos.

Intr. *Pentru ce sa făcut Fiul lui Domnețeu om?*

Resp. Fiul lui Domnețeu sa făcut om ca se pótă pătimi și mori pentru noi, pentru că ca Domnețeu nu putea nici să patiméscă, nici se móră.

Intr. *Câți ani sînt dela venirea lui in lume?*

Resp. Mai dóue mii de ani.

Intr. *Unde sa născut Isus?*

Resp. In Vifleim intr o peșteră.

Intr. *Cine a venit mai ântâiū la Isus ca se-l róge și se i-se incline?*

Resp. Mai ântâiū au venit neșce păstori evlavnici, cari imprejur își pásceau turmele sale, după aceea trei filosofi din răsărit.

Intr. *Din cine au înțeles păstoriū și filosofiū nașcerea lui Isus?*

Resp. Pastoriū au înțeles dela un ânger, érá ceialaltī dintru o stea minunată, ce sa arétat pre ceriū.

Despre viața lui Isus.

Intr. *Unde a viețuit Isus in tinerețele sale?*

Resp. Isus a vețuit până în al treizecilea an în Nazaret în casa părinților sei, și a fost lor supus și ascultătoriu.

Intr. Ce a făcut Isus în al doisprezecelea an al vieții sale?

Resp. A mers cu părinții sei în Ierusalim la sărbătorea pașilor, și acolo a rămas trei zile în berică până ce la aflat mama-sa.

Intr. Ce a făcut Isus când a fost de treizeci de ani?

Resp. Sa botezat de la Ioan în riul Jordanului, după aceea sa dus într-un loc departe de oameni, cum se dice deșertu, și acolo a petrecut patruzeci de zile și patruzeci de nopți în post și rogățiuni.

Intr. Ce a mai făcut după aceea?

Resp. A început a învăța și a-și aduna învățacei lângă sene, dintre cari și-a ales doisprezece, pre cari i-a numit apostoli.

Intr. Ce a învățat Isus?

Resp. Isus a învățat toate, câte trebuie se credem, se speram și se facem, ca se fim fericiți.

Intr. Ce a învățat Isus despre sene însuși?

Resp. A învățat, cumcă el este Mesia cel făgăduit, și Domnețu adevărat cu Tatal și cu Spiritul sânt.

Intr. Prin ce și-a arătat Isus adevărul învățaturii sale?

Resp. 1. Prin sănțenia vieții sale. 2. Prin minuni și profetii.

Intr. Potere-ai spune unele minuni?

Resp. 1. Cu cinci pâni a săturat preste cinci mii de oameni. 2. Numai cu cuvântul a liniscit

vântul și valurile mării, a vindecat tot feliul de bóle, și a înviat morți.

Intr. Ai poté spune și unele profeciți de ale lui Isus Christos?

Intr. Poté: 1. Patimile și mórtea. învierea și înălțarea lui la ceriú. 2. Resipirea cetăței Jerusalemului, lățirea și sustarea sântei besericí.

Dăspre a patra inchietură a credinței.

Intr. Care e a patra inchietură a credinței.

Resp. Acésta: s'a restignit pentru noi sub Pilat din Pont, și a pătimit, a morit, și s'a îngropat.

Intr. Ce ne învătă pre noi acésta inchietură?

Resp. Ne învătă. că Isus Christos a pătimit pentru noi, a morit și sa înmorméntat.

Intr. Pătimit a Isus ca om, sau ca Dumnezeu?

Resp. Isus a pătimit cá om, adecă in cât a avut fire omenescă.

Intr. Ce a pătimit Isus pentru noi?

Resp. Isus a pătimit fórté multe: mai pre urmă s'a batjocurit, chinuit, și restignit pre cruce.

Intr. Unde sa restignit Isus?

Resp. In muntele Calvariei, aprópe de Jerusalem.

Intr. Cine a judecat pre Isus la mórte?

Resp. Senatul jidovesc sub diregătoríul Pilat.

Intr. Post'a silit Isus a suferi asta mórte.

Resp. Ba nu. Isus a morit de bună voiă din îndurarea și iubirea sa cea mare cătră noi ómenii.

Intr. Pentru ce a voit el a pătimi și a mori?

Resp. El a voit a pătimi și a mori, ca se facă destul pentru păcatele nóstre, și prin acésta

se ne mântuiescă de osînda cea vecinică, și se ne facă fericiți.

Intr. Pentru ce feliu de păcate a făcut Isus destul?

Resp. Pentru păcatul strămoșesc, cum și pentru alte păcate ale ómenilor.

Intr. Dacă Isus Christos a făcut destul pentru păcatele ómenilor, póte fiecare spera, că va fi părtaș facerii destul și vrednicilor lui?

Resp. Numai acela póte sperá, că va fi părtaș acestei faceri destul, și prin urmare va fi fericit, care va crede invěțătura lui, va ține poruncile lui, va primí sântele taine și se va rogá.

Despre a cincea inchietură a credinței.

Intr. Care e a cincea inchietură a credinței?

Resp. Acesta: Și a inviat a treia și după scripturí.

Intr. Ce s'a întemplat cu Isus după mórtea lui?

Resp. Trupul lui s'a pus intru un mormânt săpat in piétră, érá sufletul sa coborit in limb, adecá in acel loc, unde se țineau sufletele celor drepti și evlavnici morți inainte de venirea lui Isus Christos.

Intr. Pentru ce sa coborit sufletul lui in limb?

Resp. Sufletul lui Isus Christos sa coborit in limb, ca se mântuiescă sufletele celor drepti, și se le pověțuiescă la impěrația ceriului.

Intr. Pentru ce se țineañ sufletele acelorora in acest loc?

Resp. Pentru că impěrația ceriului a fost inchisă prin păcat, și trebuia a se deschide prin Isus Christos.

Intr. *Remas'a s sufletul lui Isus Christos pentru tot de una in acest loc?*

Resp. Ba nu, căci a treia  i  r  s'a unit cu trupul,  i a inviat ca un atotpoternic. plin de m rire  i invingere.

Intr. *C t t mp a m r petrecut Isus Christos pre p m nt după invierea sa?*

Resp. Patru eci de  ile, in aceste  r  a inv tat,  i a  mblat cu apostolii dintru un loc in altul, ar t ndu-se pretotindena, ca Domne eu, ca Profet,  i ca mare binefăcătoriu.

Despre a  esa inchietur  a credinței.

Intr. *Care e a  esa inchietur  a credinței?*

Resp. Acesta:  i s'a suit la ceriuri  i  ede de a drepta Tatălui.

Intr. *Ce ne inv t  pre noi cavintele: s'a in l tat la ceriuri?*

Resp. Ne inv t , că Isus Christos sa in l tat la ceriuri cu trupul  i cu sufletul din a sa potere.

Intr. *Din ce loc s'a in l tat la ceriuri?*

Resp. Din muutele Olivetului inaintea Apostolilor sei.

Intr. *Pentru ce s'a in l tat Isus Christos la ceriu?*

Resp. 1. Ca se iee domnirea m rirei sale.
2. Ca se fi  mijlocitoriu pentru noi la Tată,  i se ne pregătescă  i noue locuin a acolo.

Intr. *Ce iusemn z  Isus Christos  ede de a drepta lui Domne eu?*

Resp. Isemn z : că Christos are  i ca om intocma parte la poterea  i domnirea maiestatai  i gloriei cei Domne esci.

Despre a șaptea închietură a credinței.

Intr. Care e a șaptea închietură a credinței.

Resp. Acesta: Și ărași va se vină cu mărire se judece vî și morții, a căruia împărăția nu va avé capet.

Intr. Ce ne învătă pre noi acésta parte a credinței?

Resp. Cumcă Isus Christos éra va veni la capetul lumii cu mare potere și mărire, ca se judece pre toți ómenii, pre cei buni și pre cei rei.

Intr. Cum se numesee judecată acésta?

Resp. Judecată cea de obsce, pentru că atunci se vor judecă toți ómenii din tótă lumea.

Intr. Ce va face Domnedeu după acésta judecată?

Resp. Pre cei buni i-va aședă in împărăția ceriului, éra pre cei rei i-va aruncá in iad.

Intr. Ce e împărăția ceriului?

Resp. Impărăția ceriului este locul fericirei vecínice și deseversite.

Intr. Ce e iadul?

Resp. Iadul este loc de pedépsă pentru cei rei, unde după invătătura lui Isus Christos. focul nici odată nu se stinge, nici vermele nu dórme.

Intr. Afară de acésta judecată, mai este și alta?

Resp. Mai este cea deosebi, in carea se judecă fiăcare om indata după mórte.

Intr. Unde merge sufletul omului după judecata acésta deosebi?

Resp. Sau in împărăția ceriului, sau in iad, sau in locul cel curățitoriu numit și purgatoriu.

Intr. Caré suflete merg in purgatoriu.

Resp. Acele, cari s'au despărțit din lumea această cu păcate lesne de iertat sau cari au de a suferi ceva canon pentru peccatele făcute.

Despro a opta inchietură a credinței.

Intr. Care e a opta inchietură a credinței?

Resp. Acesta: Și intru Spiritul sânt Domnul de viața făcătoriu, carele din Tatăl purcede, acela ce împreună cu Tatăl și cu Fiul este inchinat și mărit, carele a grăit prin profeti,

Intr. Cine este Spiritul sânt?

Resp. Spiritul sânt este a treia persoană in Domneșeire, Domneșeu adevărat ca și Tatăl și Fiul.

Intr. Dela cine purcede Spiritul sânt?

Resp. Spiritul sânt purcede din veciă dela Tatăl și Fiul.

Intr. Unde este Spiritul sânt?

Resp. Ca Domneșeu e pretotșindenea, dară ca împărțitoriu darurilor este mai cu sēmă in biserica catolică, și in sufletul omului celui drept.

Intr. Carș daruri imparte Spiritul sânt besericeș catoliceș?

Resp. El o invetăș, o sântesce și o cărmuiesce intru un mod nevęđut până la capetșu lumeș.

Intr. Carș daruri le imparte sufletelorș?

Resp. Le luminetăș, sântesce, intăresce și mângăiăș, pentru acea se și numesce sântștoriuș și mângăitoriuș.

Intr. Până când remâne Spiritul sânt in sufleteș omenilorș?

Resp. Până când se află în starea darului, adeca până ce sunt curate de păcate.

Despre a noua închietură a credinței.

Intr. Care e a noua închietură a credinței.

Resp. Acesta: Și intru una' sântă. catolică și apostolică beserică

Intr. Ce este beserica.

Resp. Beserica este societatea tuturor creștinilor de pre pământ uniți între sene prin acea învățătura și taine sub un cap văduț numit Patriarchul Romei, și Episcopii supuși acestuia.

Intr. Nu este Christos cap besericei sale.

Resp. Christos este cap besericei sale adeverat, însă nevăduț.

Intr. Dat a Christos și cap văduț besericei sale?

Resp. Christos a dat besericei sale și cap văduț, căei decă beserica e societate văduță, trebuie se aibă cap văduț.

Intr. Pre cine a dat Christos cap văduț besericei sale?

Resp. Mai întâiu pre sântal apostol Petru.

Intr. De unde vedem noi cumcă Christos a dat pre Petru cap văduț besericei sale?

Resp. Din cuvintele Domnului la Mathei Evangelistul cap 16, vers 18 și 19: »Tu ești Petru și pre acesta piétră voi zidi beserica mea, și porțile iadului nu o vor învinge, și ție-ti voi dá chieile împărăției ceriului, tóte câte vei legá pre pământ, vor fi legate și în ceriu. « Și éráși din cuvintele la Joan Evangelistul cap 21, vêrs 15—17: »Pasce oile mele, pasce melusieii mei.«

Intr. *Cine este cap vedut besericeii dela mortea santului apostol Petru?*

Resp. Santiă sa Patriarchul Romeii, este leguit urmatoriu al santului Petru.

Intr. *Dară ceialaltii episcopi ai cutii urmatori sunt?*

Resp. Ai santilor apostoli, cari au ale sale diecese, sau eparchii si sunt supusi Patriarchului Romeii.

Intr. *Cari sunt coajutoriii episcopilor?*

Resp. Ceialaltii preoti supusi lor.

Intr. *Cine a dat besericeii acesta organizare?*

Resp. Isus Christos intemeiatoriul ei.

Intr. *Intemeiata Christos numai una sau mai multe beserici?*

Resp. Christos a intemeiat numai una beserica.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Intr. *Din ce se cunosce beserica lui Christos?*

Resp. Beserica lui Christos se cunosce din aceste patru; 1. Că e una. 2, santă. 3, catolică si 4, apostolică.

Intr. *Care beserica are aceste patru semne?*

Resp. Numai beserica catolică, al carei cap este Patriarchul Romeii, are aceste patru semne.

Intr. *Pentru ce se numesce una?*

Resp. Beserica se numesce una, pentru că macar că e lătită preste tot pamentul, totu-și pretotindena marturisesce numai una credință, ține numai acele taine si are numai același cap.

Intr. *Pentru ce se numesce santă?*

Resp. 1. Pentrucă intemeiatoriul ei Isus Christos si invetaturile lui sunt sante. 3. Pentru că intr'insa au fost totdeuna, si sunt santi.

Intr. *Pentru ce se numesce, catolică sau preste tot, adeca universală?*

Resp. Pentru că Isus Christos a intemeiat'o 1, pentru toți ómenii; 2, pentru toate tîmpurile; 3, pentru toate locurile și 4, pentru că e lațită in tótă lumea și va stá pîná la capetul lumi.

Intr. *Pentru ce se numesce adeverat apostolică?*

Resp. 1. Pentru că crede și invêță, ce au cređut și au invêțat apostolií. Pentrucă apostolií după porunca lui Christos au lățit invețătura lor in tótă lumea, și 3. Pentrucă Papa și episcopii sînt legiuiții următori ai Apostolilor.

Intr. *Dară dacá alta biserica nu are aceste semne ce urmêză de aici?*

Resp. Urmêză: că numai baserica cea catolică este cea de Isus Christos intemeiată, de care trebuie se ascultăm, dacá voim se fim fericiți.

Despre împărteșirea sântilor.

Intr. *Sînt numai drept credinciosii creștini de pre pămînt inre sene uniți la olalta?*

Resp. Drept credinciosii creștini de pre pămînt sînt uniți și legați atît cu cei fericiți din împărăția ceriului, cât și cu sufletele celor din purgatoriú, ca mēdularile unui trup, al carui cap este Isus Christos.

Intr. *Cum se numesce acésta legătură?*

Resp. Impărteșirea sântilor.

Intr. *Ce împărteșire au credinciosii de pre pămînt cu cei fericiți din ceriú?*

Resp. Credinciosii de pre pămînt au împărteșire cu cei fericiți din împărăția ceriului, pentru

că binecredincioșii creștini onorează pre cei fericiți î-i rîgă, ca se fiă mijlocitori la Domneșeu pentru dênșii.  ra acestia se r ga pentru ei.

Intr. *Ce imp rt șire au cu sufletele celor din purgatori ?*

Resp. Aceea, că credincioșii de pre p m nt se r gă pentru sufletele lor, și le ajută prin rog ciuni, prin pomene, și osebit prin sânta liturgiă, carea o lasă a servi pentru d nșele,  r  aceste din mulțemita se r g  la Dșeu pentru d nșii.

Intr. *In ce imp rt șire s nt credincioșii de pre p m nt la olaltă?*

Resp. Intru acea: 1, că ei sînt toți legați și uniți la olaltă prin aceeași credință și taine, și 2, că rog ciunile și alte fapte bune. cari fiecare le face, folosesc tuturor ca mădularilor aceluiași trup.

Despre a șecia inchietur  a credinț i.

Intr. *Care e a șecia inchietur  a credinț i.*

Resp. Acesta: Mărturisesc un botez intru iertarea păcatelor.

Intr. *Ce credem noi prin acesta inchietur ?*

Resp. Credem numai singur un botez, prin care dob ndim iertarea păcatelor celor f cute inainte de botez.

Intr. *Dar  cele după botez f cute cum se iert ?*

Resp. Prin taină pocăinței.

Intr. *Cine are putere de a iert  aceste păcate?*

Resp. Episcopii și preoții s nțiti.

Despre a unspredecea inchietură a credinței.

Intr. Care e a unspredecea inchietură a credinței?

Resp. Ascept invierea morților.

Intr. Ce se întâmplă la mórtea omului.

Resp. La mórte se desparte sufletul omului și merge inaintea judecătoarei domneșcesci, érá trupul se reintórce in pămênt.

Intr. Cât tẽmp va remãné trupul omului in pãmênt?

Resp. Trupul omului va remãné in pãmênt, pãnã la ziua cea mai de pre urmã, când Domneșeu érá îl-va impreunã cu sufletul, de care prin mórte s'a fost despãrțit.

Intr. Cum va fi acésta cu potință?

Resp. Prin atotpoternicia lui Domneșeu, care togma așa va poté preaface trupul omului in vieță, precum a făcut și pre omul cel de ântãiu din pãmênt.

Intr. Inviã-vor toți ómenii, și pentru ce?

Resp. Toți ómenii vor inviã, pentru ca sau in veciã se se darușcã, sau in veciã se se pe-depsêscã.

Despre a douêspredecea inchietură a credinței.

Intr. Care e a douêspredecea inchietură a credinței?

Resp. Acésta: Și vieța vécului.

Intr. Ce ne invêță pre noi acésta inchietură a credinței?

Resp. Ne invêță: 1. Cumcã dupã vieța acésta, mai este alta vecinicã. 2. Cumcã cei drepti

și buni vor gustá in acea o vecinică fericire, care va întrece toate fericirile din lumea acésta.

Intr. *Dară cei răi și blăstemați nu vor trăi in veci?*

Resp. Vor trăi adevărat, inse in iad, unde vor avé viață fără dar și bucuria, plină de chinuri și pedepse.

Intr. *Cari vor fi osândiți la pedepsele din iad?*

Resp. Aceia, cari mor in păcate de morțe.

Intr. *Cei buni asemenea vor fi fericiți?*

Resp. Ba nu, că fiecare va căpetá respătire după ostenelele și faptele sale,

Intr. *Dar cei osândiți asemenea vor patimi?*

Resp. Ba nu, ci fiecare va suferi după măsura păcatelor și a fărădelegilor sale.

Intr. *Ce se înțelege prin cele patru mâi de pro urmă ale omului?*

Resp. Mórtea, judecata, iadul și împărăția cerului.

Intr. *Pentru ce inchiâm noi simbolul credinței cu cuvântul »Amin»?*

Resp. Noi inchiâm cu cuvântul »Amin,» care atâta însemnéază, »că așa este» ca se întărim cumcă noi toate statornicesce le credem, ce ne invéță acest simbol.

CAP II.

Despre porunci.

Intr. *Destul e spre mântuire, dacă vom crede acele, cari Domneșeu ni le-a descoperit?*

Resp. Nu e destul, ci trebuie se ținem și poruncile lui.

Dacă voiești a ave viață de veci, ține poruncile, ține Christos la sântul Evangelist Mathei cap 19. verș 19.

Intr. Care este cea mai mare poruncă, care cuprinde toate celealalte in sêne?

Resp. Porunca iubirei lui Domneșeu și a deapropelui.

Intr. Cum sună porunca acêsta?

Resp. Se iubesci pre Domnul Domneșeu teu, din totă ânima ta, din tot sufletul teu, și din toate poterile tale, acêsta e cea mai de ântâiu și mai mare poruncă. Êră cealaltă asemenea acestei este: Se iubesci pre deapropelul teu, că pre tine însuși.

BCU Cluj *Despre iubirea lui Domneșeu*

Intr. Ce este iubirea lui Domneșeu?

Resp. Este vîrtute dată dela Domneșeu, prin care noi iubim pre Domneșeu din totă ânima noastră, ca pre cel mai mare bun, și cu totul ne dăm și sântim lui.

Intr. Cum trebuie se fiă iubirea lui Domneșeu?

Resp. Trebuie se fiă: 1. preste toate, și 2. lucrătoria.

Intr. Când iubim noi pre Dșeu preste toate?

Resp. Noi iubim pre Domneșeu preste toate, când lă-iubim pre dînsul mai mult ca ori ce este in lume, și mai gata sîntem a suferi ori-ce decât a ne despărți de dînsul prin vre un pecat.

Intr. Când e iubirea noastră lucrătoria?

Resp. Când facem ce lui Domneșeu e plăcut, adeca când ținem poruncile lui.

Intr. *Pentru ce se iubim noi pre Ddeu?*

Resp. Pentru că 1. El este cel mai mare și mai deplin bun. 2. Pentru că el mai ântâia ne-a iubit, ne-a dat, și ne dă in tótă ziua ne-numerate binefaceri.

Despre iubirea deaprópelut.

Intr. *Pre cine trebuie se iubim noi după Ddeu?*

Resp. Pre deaprópele; adeca pre toți ómenii fără de deschilinire de națiune și religiune.

Intr. *Cum trebuie se fiă acésta iubire?*

Resp. 1. Sinceră; 2. de obsce.

Intr. *Când e iubirea nóstră sinceră.*

Resp. Când noi pre deaprópele nostru nu numai la părere, dară din ânima îl iubim, ca pre noi inșine.

Intr. *Când iubim noi pre deaprópele, ca pre noi inșine?*

Resp. Noi iubim pre deaprópele ca pre noi inșine când implinim următória porunca alui Isus Christos, »Tóte câte voiți ca se ve facă voue ómenii, faceți și voi lor asemenea., adeca tóte câte am voi ca alții se ne facă nóue, se facem și noi lor, și câte am vré ca se nu ne facă, se nu facem nici noi. In acésta se cuprind tóte detoriile cătră deaprópele.

Despre cele dece porunci ale lui Domneđeu.

Intr. *Unde se cuprind mai pre larg detoriile cari le avem noi cătră Ddeu și deaprópele?*

Resp. In cele dece porunci, cari Domneđeu le-a dat Profetului Moși pre dóue table de piétră,

dintre cari cele trei de ântâiü cuprind detoriile câtră Domneþeu, érá cele þepte câtră deaprópele.

Intr. Cari sînt cele dece þoruncî ale lui Dþeu?

Resp. Dece þoruncî ale lui Domneþeu sînt, cari urméză:

1. Eu süm Domnul Domneþeul tþeu, se nu aibî domneþiei strâini inaintea mea, tip cioplit se nu-þi faci, ca se te inchini lui.

2. Nu luá numele lui Domneþeu in deþert.

3. Aduþi aminte se sântþesci þiua dominecei.

4. Se onoreþi (cinstesci) pre tatál teu, þi pre mamá ta, ca se trãesci mult þi bine pre pámênt.

5. Se nu uciði.

6. Se nu curvesci.

7. Se nu furi.

8. Se nu márturisesci strêmb in contra deaprópelui teu.

9. Se nu poftesci muierea deaprópelui teu.

10. Se nu poftesci nici un lucru al deaprópelui teu.

Ântâia þoruncă a lui Domneþeu.

Intr. Care e þorunca cea de ântâiü?

Resp. Se creþi numai singur intru unul Domneþeu, lui singur se te rogi, þi se te inchini.

Intr. Ce þoruncesce acêsta þoruncă?

Resp. Ca noi lui Domneþeu celui preainalt þi atotupoternic se-i dãm detornica inchinaciune þi onóre.

Intr. De câte feliiuri e cultul, care sîntem detori a-lü dá lui Domneþeu?

Resp. De dóue feliiuri, din launtru þi din afară.

Intr. *Cum onoram noi pre Domneḃeu din lăuntru?*

Resp. Noi onoram pre Domneḃeu din lăuntru :

1. Dacă credem in dēnsul, sperăm dela dēnsul, și-lū iubim preste tôte.

2. Dacă î-lū rogăm, î-i mulțemim și ne supunem cu tótă umilință inaltei sale voințe?

Intr. *Cum păcătuim in contra credinței?*

Resp. 1. Prin necredință, invēțatură rētăcită și indoielă' 2. prin cetirea cărților eretice și ne-religiose, 3. prin nepăsare, sau apriată lăpēdare de credință.

Intr. *Cum păcătuim in contra sperarei?*

Resp. 1. Dacă nu cu încredințare sperăm aceea, ce am trebui a spera; 2. dacă sperăm érá cu preaórbă indresnelă, adeca sperăm, că Domneḃeu trebuie se ne dee, de și nu sūntem vrednici.

Intr. *Ce se sperăm noi dela Domneḃeu?*

Resp. Noi se sperăm dela Domneḃeu iertarea peccatorilor, darurile cele domneḃeesci, vieța vecinică, și și mijlócele, cari ne sūnt de trebuință in acésta lume, incât adeca aceste nu impedeacă fericirea cea ceréscă.

Intr. *Ce este sperarea crestinéscă?*

Resp. Sperarea crestinéscă e vērtute dată dela Domneḃeu, prin carea noi cu statornică încredințare asteptăm tôte acele, cari el pentru vredniciile lui Isus Christos ni le-a promis.

Intr. *Cum onorăm pre Domneḃeu din afară?*

Resp. Noi onorăm pre Domneḃeu din afară, dacă sūntem de față la sânta liturgiă, și alte ro-

găciuni sante, cântăm, ingenunchiăm, și facem altele asemenea.

Intr. *Când pecătuim in contra cultului domne-
deesu de in afară.*

Resp. Când nu mergem la beserică, nu suntem de față la santele rogăciuni, sau dacă suntem, nu ne portăm cu cuvenită evlaviă.

Intr. *Pöte-se și altmintrelea pecătuï in contra
acestui cult?*

Resp. Pöte: 1. Prin idololatriă; 2. prin credință deșertă, și 3. prin sacrilegiu, adeca călcarea celor sante.

Intr. *Când face cineva idololatriă?*

Resp. Când onörea cuvenită numai singur lui Domneđu o dä fapturilor, ca păgâniï, cari onoreză sörele, luna, stelele și alți idoli făcuți de mână Cömenescă, al University Library Cluj

Intr. *Când are cöneva credință dișertă?*

Resp. Atunci, când cineva crede, cumcă unele lucruri sau făpturi au ceva potere mare ascunsă, care nu o au nici dela Domneđu, nici după proveđință domneđuescă; de esemplu când crede cineva cumcă cutare pöte spune lucruri venitörie, de noroc și altele.

Intr. *Ce e sacrilegiul?*

Resp. Sacrilegiul a dehonestarea lucrurilor, a persönelor și a locurilor celor sante prin ceva pecat, de esemplu; prin nevrednică primire a unei sante taine, prin batjocurirea persönelor sante, și furarea lucrurilor din beserică.

Despre onörea și chiemarea sântilor.

Intr. *Ce ne invöță pre noi beserica cea adeve-
rata despre onörea sântilor?*

Resp. Ne invéță, cumcă e bine și folositoriū a onorá și a chiámá pre sânti intru ajutoriū, căci decă onorám noi pre ómenii cei bravi și vêtuosi pre pámênt, cu cât se cuvine mai tare, ca se onorám noi pre sânti in ceriū.

Intr. *Ce deschilinire e între onorarea lui Domneđu și a sântilor, și prin urmare și între rogățiunile, cari le facem cătră Domneđu și sânti?*

Resp. Acea, că 1. pre Domneđu îl onorám și rogám ca pre cel mai mare al nostru Domn, érá pre sânti numai ca pre nesce amici și credinciosi servitori ai lui Domneđu, 2. Pre Domneđu îl onorám pentru sêne însuși, érá pre sânti pentru darurile, cari le au dela Domneđu, prin urmare lui Domneđu ne rogám ca se ne ajute prin atot poternicia sa, érá sântilor ca se se róge și se fiá mijlocitori la Domneđu pentru noi.

Intr. *La ce trebuie mai cu samă se luám aminte, când onorám sânti?*

Resp. Ca se urmám și noi faptele și vêtuțile lor, ca așa și noi se luám parte la fericirea vecinică.

Intr. *Pre cine se onorám și se chiámám mai cu de adinsul înainte de toți ângerii și sânti?*

Resp. Pre preafericita vergură Maria, mama lui Domneđu.

Intr. *Trebue se onorám noi și icónele lui Isus Christos și ale sântilor?*

Resp. Trebuie, că dacă onoréză un prunc bun icónele părinților sei, cu cât sântem noi mai tare detori a onorá icónele Domnului și ale sântilor.

Intr. *Nu e acésta credință deșértă, sau Idololatriă?*

Resp. Nici decum nu, pentru că noi nu onorăm lemnul, sau pictura, ci pre aceia cari se in-
tipuesc prin icóne.

Intr. *Pentru ce onorăm noi relicuiile, sau mós-tele sântilor?*

Resp. 1. Pentru că Domneđeu prin ele a făcut de multe ori minuni. 2. Pentru că trupurile sântilor odată érá se vor scolá spre gloria cea vecinică.

A dóua poruncă a lui Domneđeu.

Intr. *Ce se poruncesce in a dóuă poruncă?*

Resp. Se nu iei numele lui Dđeu in deșert.

Intr. *Ce opresce acésta poruncă?*

Resp. Opresce totă defaimarea numelui lui Domneđeu.

Intr. *Prin ce se defaimă numele lui Domneđeu?*

Resp. 1. Prin vorbire necuviósă. 2. Prin blăstemuri și sudalme. 3. Prin juramêntul strêmb și 4. Prin neimplenirea făgăduințelor făcute.

Intr. *Când păcătuesce cineva prin vorbire necuviósă?*

Resp. Când cineva pomenesce numele lui Domneđeu sau din glumă, sau din mânfa, sau din datină in nesce lucruri de tot nevrednice și de jos,

Intr. *Ce se înțeleg prin blăstemuri?*

Resp. Prin blăstemuri se înțeleg tóte vorbele nebăgate in samă și desprețuitoare despre Domneđeu și sântii lui, despre religiune și ceremoniile besericesci.

Intr. Ce înseamnă a jură?

Resp. A jură înseamnă a chema pre Domneșu că pre un atotșuciuțoriu mărturiă, cumcă spui și vorbesci adevărul.

Intr. Iertat a jură?

Resp. Iertat in lucruri mari și importante mai cu samă inaintea judecaței, insă numai atunci, când e omul convins despre adevăr.

Intr. Când păcătuesce cineva cu juramânt?

Resp. 1. Când joră strêmb, cu indoielă, sau fără trebuința. 2. Când joră, că va face reul, și va lăsă binele și 3, când nu ține juramântul de ar și fi in stare.

Intr. Ce este votul?

Resp. Este o făgăduință făcută din bună voiă inaintea lui Domneșu, cumcă vei face ceva bine, de și nu ești detoriu.

Intr. Sântem detori a impleni votul?

Resp. Abună samă, dacă nu intrevine ceva nepotință.

A treia poruncă a lui Domneșu.

Intr. Care este a treia poruncă a lui Domneșu?

Resp. Se sântesci diua dominecei.

Intr. La ce ne îndătoresce pre noi acêsta poruncă?

Resp. Acêsta poruncă ne indetoresce pre noi, ca se sântim diua domineci prin deprinderea in fapte bune și domneșeci, și prin contenirea dela lucruri servile sau próste.

Intr. Prin ce feliu de fapte și lucruri se onoreză diua dominecei?

Resp. Mai cu samă prin mergerea la beserică și ascultarea sântei liturgii, a predicarei și învățaturii creștinesci, cum și prin vrednica primire a sântelor taine.

Carî sînt lucrurile cele servile și pentru acea oprite?

Resp. Tot felul de lucruri, cari se lucră in țile de celealalte cu mîna.

Intr. Nu e iertat nici odată a lucră in dominecî?

Resp. Iertat din cause fôrte momentose, sau lipsă mare cu dispensațiunea superiorilor besericesci.

Prin ce se mai de onesteză ziua dominecî?

Resp. Prin desfrênari șandalose, prin necurmată beutură bețivă și prin alte jocuri și desfătări nepotrivite cu sântienia acestei țile.

Intr. Pentruce serbăm noi ziua dominecî?

Resp. Pentru că in acesta ți a inviat Domnul nostru Isus Christos din morți.

A patra poruncă domneșească.

Intr. Care e a patra poruncă?

Resp. Onoreză nre tatăl teu și pre mama ta, ca se trăiesci mult și bine pre pămînt.

Intr. Ce poruncesce Domneșeu in porunca a patra?

Resp. Poruncesce, ca prunciil pre părinți, și supușii pre mai marii sei se-i iubescă, se-i asculte, și se-i onoreze.

Intr. Pentru ce trebuie fiț se onoreze pre parinți, se-i iubescă și asculte?

Resp. Pentru că părinții după Domneșeu sânt cei mari binefăcători ai lor.

Intr. Când pecătuesc fi în contra acestor porunci?

Resp. 1. Când se arată și intimpină pre părinți prostesce, și cu indravnică. 2. Când nu-i ajută in lipsă și nevoi, sau altmintrelea i superă și necăjesc. 3. Când i ascultă sau reu, sau de felii nu.

Intr. Ce au de a asteptă acei fi, cari nu implinesc detoriile către părinți?

Resp. In lumea acésta blăstemul lui Dșeu rușine și batjocă érá in ceialaltă piedésă vecinică.

Intr. Dară cari le implinesc?

Resp. In lumea acésta binecuvântarea lui Domneșeu, érá in celalaltă vecinică fericire, pentru acea și poruncesce Domneșeu: onoréză pre tatăl teu și pre mama ta, și se viețuesc mult și bine pre pământ. Efesení cap 6, vcrs 2.

Intr. Cari sânt mai mari, pre cari noi pre lângă părinți sântem detori a-i onorá, iubi și ascultá?

Resp. Sânt tutororii, dascalii, invțătorii și toți mai marii cei lumesci, și besericesci, incepând dela impératul până la cel din urmă oficial lumesc, și éráși dela patriarchul până la cel mai din urmă servitoriú besericesc.

Intr. In care intêmplare nu sântem detori a ascultá de părinți și de mai mari?

Resp. Când ar porunci ceva in contra legilor domneșeesci, fiind că se cade mai ântâiú a ascultá de Domneșeu, și apoi de ómeni,

A cincia poruncă domneșeescă.

Intr. Care este a cincia poruncă?

Resp. Se nu uciđi, — sau se nu omori.

Intr. *Ce opresce acésta porunca?*

Resp. Acésta poruncă opresce tóte acelea, cari ar póte fi stricătoare și păgubitóre vieței trupesci sau sufletesci a deaprópelui și a nóstre.

Intr. *Prin ce póte cineva strică sănătatei și vieței deaprópelui?*

Resp. 1. Prin bătaia, rănire și omorire: 2. prin toț, ce ar poté duce pre cineva la astfeliu de păcate, cum sânt: ura, pisma, mânia sudalmele și altele de astfeliu.

Intr. *Când păcătuesce omul in contra trupului și a vieței sale?*

Resp. 1. Când se omóră pre sêne. 2. Când și slăbesce și scurtéază viața sa prin necumpétată mâncare și beutură, prin mânâ și alte patimi.

Intr. *Ce se poruncesce prin acésta poruncă?*

Resp. 1. A viețui cu toții in pace și unire. 2. A întrebuintă tóte mijlócele, prin cari viața și sănătatea nóstră și a deaprópelui sar poté îndelungá și ținé, și a incunjurá acele, prin cari s'ar primejdui, 3. A face deaprópelui bine și trupesce și sufletesce.

A șesa poruncă domneșească.

Intr. *Care e a șesă poruncă?*

Resp. Se nu curvesci.

Intr. *Ce opresce acésta poruncă?*

Resp. Acésta poruncă opresce nu numai in-suși fapta necurăției, dară tot ce póte duce in ispită de a o face, cum sânt: cautăturile, vorbele, glumele, cântările și jocurile necuvióse, lenea, necumpétarea in mâncare și beutură, âmbblarea și

petrecerea prea liberă cu persoane de alt sex și
cetirea cântărilor desfrânate și necurate.

*Intr. Pentru ce trebuie se ne ferim oșebit de a-
cesta faptă?*

Resp. Pentru că este cea mai rusinătoare și
stricătoare trupului și sufletului.

Intr. Care sînt urmările cele rele a necurăției?

Resp. Strică și ruinează pre om atît în pri-
vința trupului, cît și a sufletului, îl desbracă de
nevinovăția și frumseța, îl aruncă în mișeletate,
ocară și rușine, și-l duce la multe alte rele, și
în urmă la desperațiune și vecinică osîndă.

Intr. Ce se poruncesce prin această poruncă?

Resp. Se poruncesce curățenia și nevinovăția
trupului și a sufletului, gândirea și vorbirea nu-
mai despre lucruri cuvioase și oneste, și incunju-
rarea tuturor societăților și ocaziunilor rele și
desfrânate.

A șaptea poruncă domnedeească.

Intr. Care este a șaptea poruncă?

Resp. Se nu furi.

Intr. Ce se opresce prin a șaptea poruncă?

Resp. Prin a șaptea poruncă se opresce fur-
tul, răpirea, inselaciunea, ținerea bunului străin
și a sîmbriei servitorilor și lucrătorilor, camăta
neleguită, și totă păgubirea în bunurile și drep-
turile deapropelui.

Intr. Ce însemnează a fură?

Resp. A luă bunul altuia fără scirea lui.

Intr. Ce însemnează n rapî?

Resp. A luă bunul altuia cu puterea,

Intr. *Ce înseamnă a înșelă?*

Resp. A vinde lucruri rele în loc de bune, cu măsuri și cumpene mici. sau cu preț prea mare.

Intr. *Ce înseamnă a ține bunul altuia?*

Resp. A afla ceva lucru și a-l ține ca al său, sau a lua împrumut ceva și a nu reîntorci.

Intr. *Ce înseamnă a ține sâmbria serbisorilor și a lucrărilor?*

Resp. Atâta cât a nu plăti sărvitorilor și lucrătorilor după cum ne-am fost togmuit cu dânsii.

Intr. *Ce înseamnă a pofti camăia nelegiuită?*

Resp. Atâta, cât a cere după bani, sau alte lucruri împrumutate mai mult, de cât cum iertă legile; sau lipsa și nesciența deapropelui a-o întrebuința spre folosul nostru.

Intr. *Când se dice ca păgubesc ceva pre deapropel în bunurile și drepturile lui?*

Resp. Dcă 1. î-i strică erburile. semênaturile și pomii lui. 2. Dcă î-i strică și mută grănița de pre locurile lui. 3. Dcă î-i ucide sau rănesc vitele lui, sau orî în ce mod î-i face păgubă.

Intr. *Ce trebuie se facem cu omul străin?*

Resp. Se-l reîntorcem adeveratului proprietariu.

Intr. *Dară când am păgubit pre deapropel, ce sîntem detori a face?*

Resp. A-l despăgubi în toate, altmîntrelea nu căpetăm iertare dela Domneșeu.

Intr. *Ce poruncesce acesta poruncă?*

Resp. Acésta poruncă poruncesce a lăsă și a dá fiăcărui ce este a lui, a se îndestulî fiecare

cu ce are, și dacă dóră nu are, a se rogá de altul, care are. ca se-i deie până la un tîmp pre lângă resplătire legiuită,

A opta poruncă a lui Domnedeu.

Intr. Care e a opta poruncă?

Resp. Se nu fii mărturiă mincinosă in contra deaprópelui teu.

Intr. Ce opresce acésta poruncă?

Resp. Opresce inainte de tóte a fi mărturiă mincinosă, și a mărturisi neadeverul inaintea judecáții.

Intr. Carí pecate se mai opresc încă prin a opta poruncă?

Resp. 1. Tot feliul de minciuni și pəri nedrepte. 2. Hulele și clevețele, și 3. Prepusul neadeverat și judecată nelegiuită.

Intr. Ce insemnézá a minți?

Resp. A spune neadeverul cu voia.

Intr. Ce insemnézá a huli?

Resp. A spune fără lipsă greșelele deaprópelui altora.

Intr. Ce insemnézá a cleveți?

Resp. A cleveti insemnézá a scorní despre deaprópele nescari greșele și slábiciuni, cari intru dinsul nici cum se află.

Intr. Ce trebuie se facă acela, care prin clevețe a stricat onórea deaprópelui?

Resp. Trebuie se revóce cele vorbite și scornite despre deaprópele, și paguba făcută se i o despagubéscă.

A noua și a decea poruncă a lui Domnedeu.

Intr. Care e a noua și a decea poruncă domnedéescă?

Resp. Se nu poftesci muierea deapropelni teu. — Se nu poftesci nici un lucru al de apropielui teu.

Intr. Ce opresce Domnedeu in aceste două porunci din urmă?

Resp. Domnedeu in aceste două porunci opresce, a nu pofti muierea, boul, vaca, asinul, vestimentul, cu un cuvânt bunul deapropelui, și a ne indestuli cu ce avem, și este al nostru.

Pentru ce a oprit Domnedeu in aceste porunci chiar și poftele?

Resp. Pentru că de multe ori poftele spurcă sufletul omului și-l duc la păcat, mai cu samă dacă nu se nevoiește ale departă dela sêne.

Despre cinci porunci ale sântei beserici.

Intr. Afară de aceste dece porunci ale lui Domnediu, sânt detori creștiniți a mai ține altele?

Resp. Sânt detori a ține și poruncile sântei Beserice.

Intr. Carî sânt poruncile sântei beserici?

Sânt aceste cinci, carî urmază:

1. Se țini serbătorile cele alese și legate.
2. Se ascultî sânta liturgiă in domineci și serbători cu evlavia cum se cuvine.
3. Se țini posturile, carî și precumu-ți poruncesce beserca. Adeca: postul mare; postul sântei Marie; postul născerei Domnului, sau a

Crăcunului; postul sântilor Apostoli Petru și Pavel; ajunul botezului, ajunul tăierei măritului cap a mergătoriului înainte, și cel din ziua crucei; vei ține și mercuria și vinerea preste tot anul afară de hârti și septemâna albă.

4. Se-ți mărturisești pecatele tale preotului propriu cel pucin măcar odată intru un an, și la paști se primesci sânta taină a cuminecaturei.

5. Se nu faci nuntă in unele tēmpuri oprite ale anului.

Despre ântâia si a doua poruncă.

Intr. Ce se poruncesce prin ântâia poruncă?

Resp. Prin ântâia poruncă se poruncesce a serbă serbătorile Domnului nostru Isus Christos, a precuratei vergurei Marie, a sântilor și ângeriilor tocma așa, ca și dominecile,

Intr. Ce se poruncesce in porunca a doua?

Resp. Ca se ascultăm sânta liturgiă in tôte Dominecile și serbătorile cu luare aminte, cu evlaviă și cuceriă,

Intr. Când pēcătuiim noi in contra poruncei a două?

Resp. 1. Când din vina noastră nu ascultăm sânta liturgiă.

2. Când ridem, vorbim, sau nu luăm samă la ce se cântă in sânta liturgiă, sau nu ne portăm cu detornică cuvenință.

Intr. Destul e dacă in domineci și serbători ascultăm sântă liturgiă?

Resp. Ba nu e destul, ci încă sântem detori pentru mântuirea sufletului nostru a ascultă și

predica și ivățătura creștină după amădiadi, cum și a fi de față la înserat.

A treia porunca a bisericii.

Intr. Care e a treia poruncă bisericească?

Resp. Se ține posturile, cari și precum poruncesce sânta biserică.

Intr. Ce bucate e iertat a mânca în posturi?

Resp. Numai bucate de cele uscate, prin urmare tot feliul de carniuri, ca unele ce atită trupul omului spre patimi, sânt oprite.

Intr. Dacă ne contenim de astfelu de bucate, de ce trebuie se ne mai contenim. că se fiă postul primit?

Resp. De pecate și beuturi bețive, altcum postul nu este primit înaintea lui Domneșu.

A patra poruncă a bisericii.

Intr. Care este a patra poruncă?

Resp. Se-ți mărturisești peccatele tale la preotul pus, cel puțin macar odată într'un an, și se te cumineci la pasci.

Intr. Ce se poruncesce în a patra poruncă?

Resp. Se poruncesce, că fiăcare creștin, care pôte osebi binele de reu, se-și mărturisească peccatele sale preotului rânduie de episcop cel puțin batăr odată într'un an, și se primescă în biserica sa sânta taină a cuminecaturei la pasci.

Intr. Destul e dacă numai odată într'un an ne mărturisim, și primim sânta cuminecatură numai la pasci?

Resp. Ba nu, că dorirea și pofta sântei biserici este, ca noi cât putem mai adese ori și

osebit in bóle și nepotințe se ne facem partași acestor mari daruri sufletesci.

A cincea poruncă a bisericei.

Intr. Care este a cincea poruncă?

Resp. Se nu faci nuntă in unele timpuri oprite ale anului.

Intr. Care sînt aceste timpuri, in cari e oprit a se face nunta?

Resp. Tóte posturile, după acestea timpul dela nascerea Domnului, pînă la botezul Domnului Christos, cum și dela invierea lui Christos pînă in domineca sântului Toma.

Intr. Și pentru ce este oprită nunta in aceste timpuri?

Resp. Pentru lucrurile obicinuite de a se face cu privilegiul nunților, cum sînt: jocurile, chiuiturile și alte petreceri veselóse, cari nici cum se potrivesc cu aceste sante ȓile.

Despre cãlcarea poruncilor. Despre pecat.

Intr. Ce este pecatul?

Resp. Pecatul este cãlcarea cu voia a legei celei domnedesci.

Intr. Sînt tóte pecatete asemenea?

Resp. Ba nu, cãci sînt pecatc grele, sau de mórte, și ușóre, sau lesne de iertat.

Intr. Cãnd se face pecat de mórte?

Resp. Cãnd cu voia se calcã legea lui Domneȓeu in vre un lucru mare.

Intr. Pentru ce se numesce de mórte?

Resp. Pentru că aduce mórte sufletului, desbrăcându-l de darul lui Domneşeu, căci precum trupul omului e mort fără suflet, așa sufletul fără fapte bune și vîrtuți e mort moralicesce.

Intr. Când se face păcatul lesne de iertat?

Resp. Atunci, când sau cu voia se calcă legea lui Domneşeu, inse în vre-un lucru mic, sau fără voia și din nebăgare de samă.

Intr. Pentru ce se numesce lesne de iertat?

Resp. Pentru că fiind mică călcarea, mai lesne se iertă, de exemplu o minciună, prin carea nu strică nimerui.

Despre deschilinitele feliuri de păcate.

Intr. Sînt mai multe feliuri de păcate?

Resp. Sînt, căci afară de cele făcute în contra celor zece porunci ale lui Domneşeu, și cincî ale besericeî, mai sînt următóarele: 1. Cele 7 păcate de căpetenia. 2. Cele 6 în contra Spiritului sânt. 3. Cele nouă păcate străine.

Intr. Carî sînt acele 7 păcate capetenescî?

Resp. 1. Trufia sau sumeția. 2. Scumpetea. 3. Necurăția. 4. Pisma. 5. Lăcomia. 6. Mânia și 7. Lenea.

Intr. Pentru ce se numesc căpetenescî?

Resp. Pentru că din dênsele, ca dintru un cap și isvor se nasc multe alte păcate.

Intr. Ce este trufia?

Resp. Este prea mare supunere despre sêne însuși, sau pofta de a se înălță preste alții.

Intr. Ce este scumpetea?

Resp. Scumpetea este pofta necumpătată de a adună averi lumesci, și cele adunate a le ține.

Intr. *Ce este necurăția?*

Resp. Necurăția este pofta prea mare spre desmerdările trupesci.

Intr. *Ce este pisma?*

Resp. Pisma este intristarea de bunul și fericirea deapropelui și erași bucuria pentru nefericirea și necazurile lui.

Intr. *Ce este lacomia?*

Resp. Este pofta necumpătată de a mânca și be preste saț.

Intr. *Ce este mânia?*

Resp. Mânia este prea mare turburare a sufletului preste făcuta, sau dóră numai păruta nedreptate cu pofta de a-si isbendi.

Intr. *Ce este lenea?*

Resp. Lenea este molițiunea sufletului, prin carea cineva nu-și implinesce detoriile chiămarei și a statului seu.

Intr. *Carî sînt cele șese păcate in contra Spiritului sânt?*

Resp. Următoarele:

1. A pecătui sperând spre indurarea lui Domneșeu, adeca: a tot face păcate preste păcate, cugetând, că Domneșeu le va iertá.

2. A desperá despre indurarea lui Domneșeu.

3. A se inpotriví adevărului creștinesc.

4. A pismuí deapropelui darul lui Dșeu.

5. A avé ânima impetrită cãtră dogenele cele mântuitoare.

6. A remâne in nepocăință, adeca in păcate.

Intr. Pentru ce se numesc aceste păcate in po-triva Spiritului sânt?

Resp. Pentru că se inpotrivesc darurilor Spi-ritului sânt, și pentru acea cu anevoiă, sau nici cum nu se vor iertá, nici intru acésta, nici in cea-laltă lume din cauza, că care este dedat a face unul din aceste, arare ori, sau nici odată nu se pocăiesce.

Intr. Caré sânt acele patru păcate, caré strigă resplátire la ceriu?

Resp. 1. Uciderea de bună voiă. 2, Sodo-mia. 3: Asuprirea seracilor, a veduvelor si a or-fanilor, și 4 Subtragerea plătei servitorilor și a lucrătorilor.

Intr. Caré sânt cele noue păcate străine?

Resp. 1. A sfátui pre altul la păcate.

2. A porunci altuia se pecátuescă.

3. A se conțelege cu altul la păcate.

4. A indemná pre altul la păcate.

5. A laudá păcatele altuia.

6. A tăcé pecatele altuia

7. A nu pedepsi păcatele altuia.

8. A ajutá pre altul la păcate.

9. A aperá păcatele altuia.

Intr. Pentru ce se numesc aceste păcate străine?

Resp. Pentru acea, că de le și fac alții, inse și nouē ni se impută, ca unora caré încă sântem părtași.

Intr. Sântem detori a incunjurá tóte aceste pă-cate, și pentru ce?

Resp. Noi sântem detori din tóte poterile a incunjurá tóte aceste păcate, fiind că ne fac ne-

fericiți atât în lumea aceasta, cât și în cea veni-
torie.

*Intr. Destul e dacă ne conținem de păcatele și
reutățile cele grele?*

Resp. Nu e destul numai a ne conțeni de
păcate, dară suntem dători a face fapte bune, și
a ne deprinde în vîrtuți.

Intr. Cări sînt faptele cele bune?

Resp. Faptele cele bune sînt toate acele lu-
cruri, cari le poftesc legile lui Domneșeu, și se
numesc altmintrelea și vîrtuți.

Intr. În ce stă vîrtutea creștinească?

Resp. Vîrtutea creștinească stă în voia tare
și strădania necurmată de a face, ce este plăcut
lui Domneșeu.

Intr. Câte feluri de vîrtuți creștinesci sînt?

Resp. Două feluri: Domneșești, și morale.

Intr. Cări sînt vîrtuțile cele domneșești?

Resp. Credința, Speranța și Dragostea.

Intr. Cum se pot stîrni pre scurt aceste vîrtuți?

Resp. O Domneșeu! Eu cred întru tine,
ca în adevărul cel vecinic.

O Domneșeu! Eu sperediu întru tine,
ca în îndurarea cea nemărginită.

O Domneșeu! Eu te iubesc pre tine,
ca pre cel mai mare bun și binefăcătoriu.

Intr. Cări sînt vîrtuțile cele morale?

Resp. Sînt aceste patru: 1. Înțelepciunea, 2.
Dreptatea. 3. Cumpătarea și 4. Taria sau sta-
tornicia.

Intr. În ce stă Înțelepciunea?

Resp. Înțelepciunea stă în alegerea mijloce-
lor celor bune conducătoare la fapte bune, mo-

rale, prin urmare cel înțelept nici odată nu face rău, cugetând că e bine.

Intr. *In ce stă dreptatea?*

Resp. Dreptatea stă intru aceea, ca noi tot de-una se fim gata a dá fiecărui, cu ce-i suntem dători.

Intr. *In ce stă cumpătarea?*

Resp. Cumpătarea stă intru aceea, ca noi tot de-una se infrânem poftele și plăcerile acele, cari ne abat dela faptele cele morale.

Intr. *In ce stă tăria?*

Resp. Tăria stă intru aceea, ca noi prin nici o greutate se nu ne spăriăm de întreprinderea și ducerea în capet a faptei celei morale, prin urmare acela e tare, care tot de-una face fapta cea morală, de și acesta e împreunată cu greutatea mari.

Intr. *Cari sînt vîrțile, cari se împotrivesc celor șapte păcate de căpeteniă?*

Resp. Aceste șapte: 1 Umilînța. 2 Darnicia. 3 Curățenia. 4 Iubirea. 5 Contenirea. 6 Blandețele și 7 Sirguința în bine.

Intr. *In ce stă umilînța?*

Resp. În cunoșcerea cea adevărată a însușirilor și slăbiciunilor noastre, pentru cari apoi ne umilim înaintea lui Domneșeu și a oamenilor.

Intr. *In ce stă darnicia?*

Resp. Intru voia curată și zel de a ajuta pe cei lipsiți și vrednici din averile sale, cari prisosesc, cum și de a-le jerfi aceste pentru nescări scopuri folositoare.

Intr. *In ce stă curățenia?*

Resp. In infrânarea tuturor poftelor trupesci, cari pre om cu totul î-l dejosesc și vétămă modestia și rușinea.

Intr. *In ce stă iubirea?*

Resp. Intru aceea, ca tuturor ómenilor se le voim bine, și la fericirea și necaðul lor se luăm parte.

Intr. *In ce stă cumpétarea?*

Resp. Intru aceea, cá se mâncam și se bem numai atâta, cât socotim a fi de lipsă.

Intr. *In ce stau blândetele?*

Resp. In infrânarea tuturor poftelor de resbunare și plecarea de a iertá celor ce ne-au greșit și supêrat.

Intr. *In ce stă sirguința sau strădania?*

Resp. Intru aceea dacă noi voioși din totă ánima facem acele, ce poftesc poruncile lui Domneđeu, și statul nostru.

Despre mijlócele darului.

Intr. *Destul e spre fericire, dacă credem și ținem poruncile lui Domneđeu?*

Resp. Cá se fim adevêrat fericiți, trebuie se intrebuițăm și acelea mijlóce ale darului, cari le-a dat Domneđeu, căci fără darul și ajutoriul lui Domneđeu nu putem face nimica vrednic de vieța vecinică, nici a crede cum se cuvine, nici a ține poruncile lui.

Intr. *Cari mijlóce trebuie se intrebuițăm spre dobândirea darului Domneđeesc?*

Resp. Sântele taine și rogăciunea.

CAP III.

Despre sântele taine.

Intr. Ce e taina?

Resp. Taina e semn veđut așeđat de Domnul Christos, prin a cărui primire ni se dă dar neveđut și sântire din launtru.

Intr. Cum trebuie se primim sântele taine, că se aducă in noi aceste daruri?

Resp. Noi trebuie se le primim cu tótă trebuinciosă pregătire și vrednicia.

Intr. Ce păcat face acela, care primesce vre o sântă taină cu nevrednicia?

Resp. Face păcat de mörte.

Intr. Dela cine au sântele taine acesta putere lucrătöriă?

Resp. Dela Isus Christos așeđătoriul lor, cum și din vrednicia lui cele nemărginite.

Intr. Câte taine a așeđat Isus Christos?

Resp. Următöarele șapte: 1 Botezul. 2 Sântul Mir. 3 Sânta Cuminecătură. 4 Pocăință. 5 Maslul, sau ungerea cea mai de pre urmă. 6 Preoția. 7 Căsătoria.

Intr. Cum se oselesc sântele taine?

Resp. Sântele taine se oselesc așa, că unele se numesc tainele celor vii, érá altele a celor morți, unele se pot primi numai odată in vieță, érá altele mai de multe ori.

Intr. Cari sânt tainele celor vii?

Resp. 1 Sântul mir. 2 Sânta Cuminecătură. 3 Maslul sau ungerea cea mai de pre urmă. 4 Preoția, și 5 Căsătoria.

Intr. Pentru ce se numesc tainele celor vii?

Resp. Pentru că omul când le primesce trebuie se se afle in statul darului.

Intr. *Cari sînt tainele celor morți?*

Resp. 1 Sântul botez. 2 Pocăința.

Intr. *Pentru ce se numesc tainele morților?*

Resp. Pentru că la primirea lor omul nu se află în statul darului, adevărat e întinat cu păcate.

Intr. *Cari taine se pot primi numai odată?*

Resp. Botezul, Mirul și preoția.

Intr. *Pentru ce se pot primi aceste numai o odată?*

Resp. Se Pot primi numai odată, pentru că vîrșă în sufletul omului un semn nesters.

Despre Botez.

Intr. *Care este cea mai de întăiū și mai de lipsă taină?*

Resp. Cea mai de întăiū și mai de lipsă taină e botezul.

Intr. *Pentru ce e botezul cea de întăiū taină?*

Resp. Pentru că înainte botezului nu potem primi nici o taină pre lege.

Intr. *Pentru ce se numesce cea mai de lipsă?*

Resp. Pentru că fără botez nime nu se pôte mântui.

Intr. *Ce e Botezul?*

Resp. Botezul e cea mai de întăiă și mai de lipsă taină, în carea omul prin apă și cuvîntul lui Domnedeu se curătesce de tôte păcatele și în Christos spre vieță de veci se renaște și sântesce.

Intr. *Pentru ce dicem noi, că botezul se sevêșesce prin apă și cuvîntul lui Domnedeu?*

Resp. Pentru că apa e materia acestei taine, și se tîrnă de trei ori pre capul acelu, care se botéză, dicând de odată cuvintele aceste: »Bo-

tézăse, șerbul lui Domneșeu in numele Tatălui și al Fiului și al Spiritului sânt. Amin.

Intr. Pentru ce dicem, că omul se curătesce de toate păcatele?

Resp. Pentru că prin botez se iertă atât păcatul strămosesc, cât și celelalte păcat făcute înainte de botez.

Intr. Iertă-se și pedépsa păcatului?

Resp. Se iertă atât cea vremelnică, cât și cea vecinică.

Intr. Pentru ce dicem, că se renasce omul spre viața de veci, și se sântesce in Christos?

Resp. Pentru că omul prin botez nu numai se curătesce de toate păcatele, dară sufletesce se impreună cu Isus Christos, se face fiu al lui Domneșeu, mostenitoriū Impărăției ceriului, și membru besericei celei adevărate. University Library Cluj

Intr. Cine pôte boteză?

Resp. In tēmp de lipsă pôte fiăcare boteză, ără afară de acēsta numai episcopii și parochii locali.

Intr. Ce detorii primim noi in taina botezului?

Resp. 1 Cumcă vom invēță legea lui Isus Christos bine și cum se cuvine.

2 Cumcă vom crede-o tare stătornicesce, și

3 Cumcă vom ține-o și după dēnsa ne vom indreptă viața noastră.

Intr. Botezul apēi nu se pôte nici odată suplini?

Resp. Dacă acesta nici cum nu se pôte primi, se suplinesce prin botezul dorirei și a sângelui.

Intr. In ce stă botezul dorirei?

Resp. Botezul dorirei stă in voia și pofta neșurmată de a primi botezul apēi, se cade inse,

ca acesta se fiă împreunată cu deplină iubire a lui Domneșeu, și propunere de a implini toate poruncile lui.

Intr. In ce stă botezul sângelui?

Resp. Botezul sângelui stă in suferirea morții pentru Evangelia lui Christos, se cade însă, că unul ca acela se fiă avut voia de a se boteza, dacă ar fi potut.

Despre sântul Mir.

Intr. Că este Mirul?

Resp. Mirul e taina, in care cel botezat prin rogăciune și ungerea cu mir, primesce darurile sântului Spirit, și osebit darul tăriei și a statorniciei de a remane in credință și legea lui Isus Christos.

Intr. Cine pôte mirui?

Resp. In beserica noastră resărităna unită pot mirui și parochii, ăra in a apusului numai singuri episcopii.

Intr. Cine pôte sânti mirul?

Resp. Numai singuri episcopii, cari apoi îl trămit și împărtesc parochilor din diecesele sale.

Intr. Când primim noi taina mirului?

Resp. Indată după botez.

Intr. Ce lucrăză sântul mir?

Resp. 1 Inmulțeșce darul sântitorii.

2 Vărsă in om darul tăriei spre a crede tare in Evangelia lui Isus Christos, și acesta a-o așera și cu jefirea vieții sale, de sar pofti.

Despre cea mai sântă taină a cuminecătorei sau eucharistiei

Intr. Ce este sânta cuminecătură?

Resp. Sânta cuminecătură, sau eucharistiă este cea mai sântă taină, este adevărat trupul și sângele lui Isus Christos sub forma pâinei și a vinului.

Intr. Când a așezat Isus Christos această sântă taină?

Resp. La cina cea mai de pre urmă, când a mâncat cu Apostolii mielul paștilor.

Intr. Cum a așezat-o Isus Christos?

Resp. A luat pâne, a binecuvintat-o, o a frânt și a dat sântilor Apostoli cu aceste cuvinte: »Luați, mâncați, acesta este trupul meu, carele se frânge pentru voi spre iertarea păcatelor.« După aceea a luat păharul cu vin, l'a binecuvintat, și a dat Apostolilor cu aceste cuvinte: »Beți dintru acesta toți, acesta este sângele meu al legii celei noue, care pentru voi și pentru mulți se vârsă spre iertarea păcatelor. Acesta se faceți intru pomenirea mea.

Intr. Ce s'a întâmplat cu pânea și cu vinul când a dis Isus Christos cuvintele aceste: »acesta este trupul meu, acesta e sângele meu?«

Resp. Pânea și vinul sa prefăcut și mutat in trupul și sângele lui Isus Christos, rămânând totuși forma și gustul pâinei și a vinului.

Intr. Dal'a Isus Christos această putere de a preface pânea și vinul in trupul și sângele lui și Apostolilor?

Resp. Dat prin cuvintele acestea: »Acesta se faceți intru pomenirea mea.«

Intr. La cine a trecut dela Apostoli acesta putere?

Resp. La episcopi și preoți.

Intr. Când intrbuințeză episcopii și preoții această putere?

Resp. Când servesc sânta liturgiă și dic preste pâne și vin: «acesta este trupul meu, acesta este sângele meu.»

Intr. Cum se numesc mutarea pânei și a vinului in trupul și sângele lui Isus Christos?

Resp. Prefacere.

Intr. După prefacere nu este mai mult pâne și vin?

Resp. Nu, ci este adeveratul trup și adeveratul sânge al lui Isus Christos sub forma pânei și a vinului.

Intr. Ce este sânta liturgiă?

Resp. Sânta liturgiă este neincrunțata jerfa a legei celei noue, in carea Domnul nostru Isus Christos sub forma pânei și a vinului se jerscesc prin mânil preotului Părintelui seu celui ceresc, in togma cum s'a jersfit odinióră pre sânta cruce.

Intr. Ce este jerfa?

Resp. Un dar vedut, care se aduce spre onórea și adoráciunea lui Domneșeu, ca celui preainalt.

Intr. Ce osebite este intre jerfa din sânta liturgiă, și cea de pre cruce?

Resp. Acesta, că de și jerfa din sânta liturgiă este tot aceea, carea Isus Christos a sevirșit-o pre cruce. totuși modul jersfiri este osebit, fiind că in sânta liturgiă nu se vérsă sânge, cum s'a versat pre sânta cruce. adeca Isus Christos nu mai pătimesce, nici móre.

Intr. *Stă sânta liturgiă din mai multe părți?*

Resp. Sânta liturgiă stă din mai multe părți:

1 Din rogăciuni numite ectenii. 2 Din citirea santei evanghelii. 3 Din eșirea cu santele daruri. 4 Din prefacere și 5 Din cuminecare.

Intr. *Când trebuie se ingenunchiăm sub sânta liturgiă?*

Resp. 1 La prefacere, când ȳice preotul »luați mâncați« și

2 După cuminecare, când ȳice preotul »cu frica lui Domneȳeu, cu credinȳă și cu iubire se ve apropiați «

Intr. *Pentru ce sevêrsesce preotul sânta liturgiă?*

Resp. Preotul sevêrsesce sânta liturgiă:

1 Ca se se cunôscă domnia cea preainaltă și poterea cea preamare a lui Domneȳeu, carea o are preste tôte fapturile sale.

2 Ca se mulțemescă lui Domneȳeu pentru binefacerile lui.

3 Ca se se rôge lui Domneȳeu pentru acele daruri și binefaceri, cari ne sânt pre venitoriȳ de lipsă și

4 Ca se dobêndescă dela Domneȳeu iertarea pecatelor.

Intr. *Este fiă care creștin detoriȳ a primi acêsta sânta taină?*

Resp. Fiă-care creștin este detoriȳ a primi acêsta sântă taină mai de multe ori in an, inse osebit când se află in primejdiă de môrte și in postul pascilor.

Intr. *Ce trebuie se facă creștinul când voiesce a primi acêsta sântă taină?*

Resp. Dacă creștinul voiesce a primi acesta sântă taină cu vrednicia, trebuie se se pregătască cum se cuvine.

Intr. *De câte feluri este pregătirea la vrednica primire a acestei taine?*

Resp. De două feluri, una se ține de suflet, érá alta de trup.

Intr. *In ce stă pregătirea sufletului?*

Resp. Pregătirea sufletului stă in curația conștiinței, și in evlavia ânimei, adeca făcare inainte de primire trebuie se-și mărturisască toate păcatele sale, se-i pára réu de dênsele, și se facă destul pentru ele.

Intr. *Este mare păcat a primi sânta cuminecătura, sciind că ești intinat cu vreun păcat?*

Resp. Care primesce sânta cuminecatură, sciind că este intru un păcat greu, acela face din nou așa mare păcat, cât el prin acela își mănca judecata, își câștigă șiesi osênda vecinică, și se face vinovat trupului și sângelui Domnului Christos.

Intr. *In ce stă evlavia ânimei?*

Resp. In cugetări domneșeesci, in cetirea cărților de rogăciuni, și alte deprinderi evlavnice.

Intr. *Carî sînt cele mai bune deprinderi inaintea sântei cuminecături?*

Resp. Cele mai bune și cuvenite deprinderi inaintea sântei cuminecături sînt: Stirnirea credinței, a sperarei și a iubirei, a umilinței și carei de păcate, cum și a închinăciunei sântei cuminecături.

Intr. *Cum trebuie se se pregătască creștinii din partea trupului?*

Resp. Trebuie se ajune dela mēdanópte și se fiă imbrăcați in vestmēnte curate.

Intr. *Ce trebuie se facă in beserică inainte de a primi sânta cuminecătură?*

Resp. După-ce ȃice preotul: »se luăm aminte sântele sântilor« trebuie se se inchine, facând trei metanii, după aceea se sărute sântele icóne, și se ingenunchie inaintea iconostasului, și se aștepte in cea mai mare evlavia și umilință ȃicerea rogăciunei: »Cred Dóme și mărturisesc.«

Intr. *Ce trebuie se facă când ȃice preotul asta rogăciune?*

Resp. Trebuie se ȃică și el după preot din cuvēt in cuvēt, și încă nu numai rogăciunea asta, dară și celealalte dóue: »Cinei tale cei de taină« și »Nu spre judecată sau spre osēnda.

Intr. *Dupăce/Grată/ preotul y aceste/ rogăciuni, ce trebuie se facă mai incolo?*

Resp. Se se scóle din genunchi, se se apropie cǎtră sânta cuminecătură, apoi se iee in mână naframa cea albă, se o pună sub barbă, și se deschidă gura așa, cât se i-se pótă da sânta cuminecătură.

Intr. *Ce are mai incolo de făcut?*

Resp. După ce a primit sânta cuminecătură trebuie se-și stérgă buzele, se sărute sântul potir, se iee anaforă și se se retragă intrun loc in beserică, unde ingenunchind se cetéscă rogăciunile după sânta cuminecătură, sau se mulțeméscă lui Domneȃeu cu gura, că l'a invrednicit a se inpărteși cu sântul trup și sânge.

Intr. *Ce daruri ne împărtesce sânta cuminecătură?*

Resp. 1 Ne unesce cu Isus Christos, și înmulțesce în noi darul sântitoriu.

2 Ne dă inimă și voia spre fapte morale.

3 Ne curățește de păcatele cele lesne de iertat și ne apără de cele de mörte, și

4 Plecările și pornirile spre cele rele le slăuește.

Intr. Cum trebuie se petrecem în ziua aceea, în carea ne-am cuminecat?

Resp. În cetirea cărților religioase și sante, în mergerea la beserică după amédădi, și ascultarea învățătorei creștinesci, cum și în alte deprinderi evlaynice.

Despre taina pocăinției.

Intr. Ce este taina pocăinției?

Resp. Este taina în care preotul rënduit iertă păcatele în locul lui Domneșeu, dacă omului îi pare reu de dênsele, le mărturisesce tôte, și are deplină voia de a face destul pentru ele.

Intr. Iertă-se tôte păcatele prin taina pocăinției?

Resp. Prin taina pocăinției se iertă tôte păcatele făcute după botez, de ar fi cât de mari.

Intr. De lipsă e taina pocăinției?

Resp. Taina pocăinției e de lipsă tuturor, cari după botez au păcătuit de mörte.

Intr. Ce dobândim noi prin această taină?

Resp. 1 Iertarea păcatelor. 2 Iertarea pie-depsei celei vecinice. 3 Darul lui Domneșeu, și 4 Leniscea consciinței.

Intr. Ce însemneză a te pocăi?

Resp. A te pocăi atâta însemneză, cât a te reintörce cătră Domneșeu, dela care prin păcate

te-ai fost depărtat, a-ți uri păcatele, a-ți părere rău de dăsenle, a-le mărturisi și a face destul pentru ele.

Intr. Câte lucruri sînt de lipsă la taina pocăinției?

Resp. Aceste cinci: 1 Cercarea sau ispitirea conștiinței. 2 Părerea de reu sau căirea. 3 Făgăduința tare. 4 Mărturisirea. 5 Facerea destul pentru păcate.

Despre cercarea conștiinței.

Intr. Ce însemnăză cuvîntul acesta conștiință?

Resp. Conștiința e acea potere morale in om, carea î-i spune tot de una ce e bine și ce e reu; decă face binele, îl face voios, decă face reul, îl face fricos, trist și măhnit.

Intr. Ce însemnăză a-ți ispiti conștiința?

Resp. A-ți ispiti conștiința însemnăză a cugetă preste păcate. că acele se le cunoscî bine.

Intr. Cu ce trebuie se începem ispitirea conștiinței?

Resp. Cu chiămarea Spiritului-sânt intru ajutoriū, ca se ne deie darul seu spre a ne cunósce păcatele nósre și ale mărturisi.

Intr. Cum vom poté cunósce păcatele?

Resp. 1 Dacă vom cugeta, că când ne-am mărturisit mai pre urmă, și implinit'am canonul dat de preot.

2. Decă vom luá inainte cele deuce porunci ale lui Domneđeu, și celea cinci ale santei bese-rici, cum și păcatele cele capitale și ne vom in-

trebá, că óre pécãtuit'am cu cugetul, cu cuvântul, cu fapta sau cu lãsarea a unei fapte bune.

Intr. Trebuie se ne aducem aminte și de numarul și împrejurãrile pécãtelor?

Resp. Trebuie cel puțin de cele de mórte.

Intr. Darã prunciã cum'și vor aduce aminte de pécãtele sale?

Resp. Dacă vor cugetá: că cum sau portat in besericã, in școlã, acasã cãtrã pãrinți, frați și sorori, pre uliță și in câmp, fiind singuri, sau cu alții.

Despre pãrerea de rãu, sau infrãngerea ânimei.

Intr. Ce este infrãngerea ânimei?

Resp. Pãrerea de rãu, sau infrãngerea ânimei este dorerea sufletului, și ura cãtrã pécãtele fãcute.

Intr. Cum trebuie se fiã pãrerea de rãu, cá se se ierte pécãtele?

Resp. Trebuie se fiã: 1 din launtru, 2 de obsce sau generale. și 3 preste fire.

Intr. Pentru ce trebuie se fiã din launtru?

Resp. Pentru că pécãtosul nu numai din gurã, darã și din ânimã trebuie se urescã pécãtele sale și se dorescã acele a nu le fi fãcut nici odatã.

Intr. Pentru ce trebuie se fiã de obsce, sau generalã?

Resp. Pentru că trebuie se urescã și se-i parã reu nu numai de unele, ci de tóte pécãtele.

Intr. Pentru ce trebuie se fiã preste fire?

Resp. Pentru că pécãtosul trebuie se urescã pécãtele sale, nu pentru că acele i-au adus ceva pagubã, și rușine vremelnicã, darã pentru că prin acele a vetemat pre Domneșeu cel preste priceperea și firea omenescã, și a cãlcat legea lui,

Intr. *Ce trebuie se facă păcătosul, ca se-și stêrnescă părere de reu?*

Intr. Trebuie: 1 Se socotescă, că cine e acela, a cărui lege a călcat-o prin păcate? Domneșeu cel mai mare binefăcătoriu al ómenilor.

2 Paguba, care și a câștigat-o prin păcate, neliniscea consciinței și pierderea vieței de veci.

3 In stêrnirea acesteia mai adeseori se se deprindă.

Intr. *Când trebuie se-și stêrnescă omul acesta părere de reu afară de taina pocăinței?*

Resp. In totă séra, și osebit in primejdia de mórte, și de câte ori are nenorocire de a face vre un păcat și nu-l póte indată mărturisi.

Despre făgăduința tare.

Intr. *Ce este făgăduința tare?*

Resp. Făgăduința tare este voia determurită de a-și indreptá viața, și a nu păcătui mai mult.

Intr. *La ce trebuie se fiă hotărit acela, care voiesce a-și indreptá viața?*

Resp. El trebuie se fiă hotărit:

1 Cá se incunjure tóte păcatele cele mari, cum și privilegiurile cele de aprópe, cari duc la păcate.

2 Se intrebuinteze tóte mijlócele, care-il pot abate dela păcate, cum sânt: cugetarea la ființa de față alui Domneșeu preste tot locul, la mórte și la judecată.

3 Se despăgubescă deaprópelui paguba făcută in averea și onórea lui.

Intr. *Ce se întélege prin privilegiul de aprópe?*

Resp. O posesiune, societate, un loc, un joc, sau ori-ce desfătare, cari pre omu-lu ispitesc, și de nu le incunjură-lu și duc la păcat.

Intr. Cum-și poate omul stărni in ânima sa părerea de reu și făgăduința de a nu mai păcătui?

Resp. In modul următoriu:

O Domneșeul meu! De toate păcatele-mi pare rău din ânima, nu numai pentru aceea, că prin dênsele m'am făcut nevrednic de darul tău, și mi-am agonisit mie pedepsă vremelnică și vecinică; dară că prin acele te-am vătămât pre tine binele cel mai mare și preavrednic de iubire, mi-pare rău din totă ânima, și me făgăduesc, că nu voi păcătui mai mult și toate privilegiurile le voi incunjură.

BCU Cluj / *Despre mărturisire*.library Cluj

Intr. Ce este mărturisirea?

Resp. Mărturisirea este spunerea păcatelor făcute inaintea preotului impreună cu părere de rău și căire, spre a căpetă dela el deslegare.

Intr. Cum trebuie se fiă mărturisirea?

Resp. Mărturisirea trebuie se fiă: 1. Intrégă
2 Sincera și 3 Respicală.

Intr. Când e mărturisirea intrégă?

Resp. Când omul mărturisesce cel puțin toate păcatele cele grele, de care-și aduce aminte dinpreună cu numerul și imprejurările cele de lipsă.

Intr. Cum-și va poté aduce aminte de numerul păcatelor?

Resp. Dacă va socoti, că ce feliu de păcate a făcut, și de câte ori s'a indatinat a-le face in di, in septemână sau in lună.

Intr. *Dară dacă nici cum nu-și poate aduce aminte, ce are de făcut?*

Resp. Atunci trebuie se țină, că cam de atâtea ori le-a făcut, în zi, în septemână, sau în lună.

Intr. *Cară împregiarări trebuie mai cu samă să le mărturisescă?*

Resp. Acele împregiurări mai cu samă trebuie se le mărturisescă, cară mută feliul păcatelor, sau vre un păcat lesne de iertatu-lă fac de mórte.

Intr. *Trbuie omul se mărturisescă și păcatele cele lesne de iertat?*

Resp. Nu e adevărat detoriu se le mărturisescă aceste, totuși e bine și folositoră.

Intr. *Când e mărturisirea sinceră?*

Resp. Mărturisirea atunci e sinceră, când păcătosul așa se pîresce, precum el se cunoșce de vinovat înaintea lui Domneșeu și a conșcienței sale, fără de a tăce vre un păcat, sau de a-lă neteși și desvinovăți.

Intr. *Când e rușine omului a-și mărturisi păcatele sincer, de ce trebuie se-și aducă aminte?*

Resp. De acesta, că e cu mult mai bine de a-și mărturisi păcatele înaintea preotului, de cât a vieții în păcate cu neliniste, a mori nefericit, și în diua cea din urmă a fi de rușine înaintea a tótă lumea.

Intr. *Ce trebuie se facă păcătosul, când a uitat ceva în mărturisire?*

Resp. 1 Decumva a uitat fără vina sa, atunci e detoriu numai în mărturisirea cea mai de aproape acesta a îndeplini, érá.

2 decumva a lăsat pentru că sau i-a fost rușine, sau nu și-a ispitit conștiința după cum trebuie, atunci trebuie se repețescă toate cele mai din ainte mărturisiri, ca reu făcute.

Intr. *Când e mărturisirea respicată?*

Resp. Mărturisirea e respicată dacă:

1 Păcătosul spune tot păcatul cu numele, și

2 Așa se respică, cât părintele cel sufleteșcu-lă înțelege bine, și prin urmare i cunoscce starea sufletului lui.

Intr. *Ce este mărturisirea generală sau de obsce?*

Resp. Mărturisirea generală este, in carea cineva repețesce sau toate, sau numai unele mărturisiri.

Intr. *Când e acesta de lipsă?*

Resp. De la câte ori mărturisirile cele mai din ainte n'au fost bune, sau din lipsă sincerității, sau a părerei de rău și a făgăduinței, sau din o lenevire vrednică de pedepsă la ispitirea conștiinței.

Intr. *Ce trebuie se facă omul când togma se mărturisesce?*

Resp. Trebuie mai inainte se ingenunchie, se și facă cruce, și după acesta se dă următoria rogățiune:

»Eu păcătosul me mărturisesc inaintea atotpoternicului Domneșu, și ție părinte, care ești in locul lui Domneșu, cumcă eu dela mărturisirea cea mai din urmă întemplată, de exemplu in postul mare, următorele păcate am făcut. După acesta incepe a-și mărturisi păcatele.

Intr. *Cum se inchie mărturisirea?*

Resp. De aceste și de toate păcatele câte am făcut 'mi pare reu din totă ânima, pentru că prin dâensele am vetemat pre Domneșeu, pre cel mai mare și vrednic de iubire bun, uresc drept aceea toate păcatele, mi-pare reu de dâensele și-mi propun a-mi îndreptă viața mea și a nu mai păcătul, te rog drept aceea, ca se-mi dai un canon de mântuire și părintescă deslegare.

Deepre facerea destul.

Intr. Ce se înțelege prin facerea destul?

Resp. Prin facerea destul se înțelege implinirea canonului pus și dat păcătosului mărturisit de preotul cel sufletesc.

Intr. Pentru ce dă preotul canon in mărturisire?

Resp. Preotul dă canon in mărturisire, pentru ca păcătosul se sânta órecare pedepsă pentru păcatele sale, și așa suferind-o acesta se se îndrepte, și se-și capete iertarea pedepselor.

Intr. Cu iertarea păcatelor, nu iertă Domneșeu și pedepsele?

Resp. Iertă cele vecinice, érá nu tot de una, și cele tîmpurarie sau vremelnice.

Intr. Care este pedepsa cea vremelnică?

Resp. Aceea, carea noi pentru păcatele noastre avem de a suferi sau aici pre pământ, sau in purgătoriu.

Intr. Sântem noi detori a implini și a face și alte canóne afară de cet dat?

Resp. Sântem detori a implini și face și altele din bunăvoință, cum sânt; postul, rogățiunea,

indurarea (milostenia) cu deaprópele cel nepotențios, și altele asemenea.

Despre indulgențe.

Intr. Ce sânt indulgențele?

Resp. Indulgențele sânt iertarea pedepselor celor vremelnice, carea nóue ni se dá afară de taina pocăinței.

Intr. Ce trebuie se credem noi despre indulgențe?

Resp. Noi trebuie se credem:

1 Cumcă sânta baserică catolică are dela Christos putere a împărți indulgențe.

1 Cumcă întrebuintarea acestor-a este nóue folositoră

Intr. Ce se postesce ca aceste se fiă folositoare?

Resp. Se postesce:

1 Ca se fim in statul darului.

2 Se facem și se implinim acele fapte bune, cari spre dobândirea acelor se poruncesc.

Intr. De câte feliiuri sânt indulgențele?

Resp. De două feliiuri:

1 Depline, când se iértă tóte pedepsele cele vremelnice, cari noi am fi trebuit a le suferi, sau in lumea acésta, sau in purgătoriu, și

2 Nedepline, când ni se iértă numai o parte.

Intr. Folosesc indulgențele și sufletetor din purgatoriu?

Resp. Folosesc, inse numai acele, despre cari sântia sa patriarchul Romei, ca cap al sântei biserici dice: că se pot întrebuintă și pentru acele,

Despre taina maslului sau ungerii de pre urmă.

Intr. Ce este ungeria de pre urmă?

Resp. Ungerea de pre urmă este taina prin carea celui bolnav prin ungeria cu sântul oleiü, și rogățiunea preotului i-se împărtesce darul lui Domneșeu spre mântuința sufletului și de multe ori spre sănătatea trupului.

Intr. Ce folos aduce asta taină sufletului?

Resp. 1 Inmulțesce darul sântitorii.

2 Iertă păcatele cele lesne de iertat și cele de morțe, cari bolnavul nu le-a potut mărturisi. și

3 Intăresce pre bolnav și i-i insuflă satornicia asupra patimelor și dorerilor morței.

Intr. Ce folosesc trupului?

Resp. Lă ușorază și de multe ori i-i dă și reintorce dorita sănătate, — decumva sufletului a folosit.

Intr. Cine pôte primi asta taină?

Resp. Fiăcare creștin catolic, care are piceperea minții, și este primesdios bolnav.

Intr. Cum trebuie se se pregătescă bolnavul spre primirea acestei taine?

Resp. 1 Se se nevoiescă a fi in statul darului, prin urmare se se mărturisescă, sau decumva acesta pentru bóla cea mare nu ar' poté face, se-și stêrnescă părerea de réu pentru păcate.

2 Se aibă credință. sperare și iubire, lasându-se cu totul voiei cei Domneșeesci.

Intr. Când trebuie se primim ungeria mai de pre urmă?

Resp. Se o primim când încă sîntem întregi la minte și îndată după cuminecarea cu sînta taină a eucharistiei.

Despre taina preoției.

Intr. Ce este taina preoției?

Resp. Taina preoției este o taină, în carea prin punerea mânilor episcopesci și dîcerea ro-gățiunilor prescrise de biserică, celor, cari o primesc li se dă putere de a preface pâinea și vinul în trupul și sângele lui Isus Christos, de a iertă păcatele, de a servi sîntele taine, cum și celelalte funcțiuni religioase.

Intr. Cine pôte servi această taină?

Resp. Numai singurii episcopii, cari primesc această putere ceră prin o osebită sîntire episcopescă.

Intr. Ce trebuie se facă aceia, cari voiesc a primi asta taină?

Resp. Trebuie din tinerețe se aibă portare bună, se învețe, și osebit științele preoției, că așa se fiă în stare și dînsii de a învăța popóarele sufletesce lor incredințate.

Despre taina căsătoriei.

Intr. Ce este taina căsătoriei?

Resp. Taina căsătoriei este acea taină, prin care dóue persóne libere, bărbat și femeia se légă din bunăvoința că vor viețui la olaltă pînă la mórte.

Intr. Ce trebuie se facă cei ce voiesc a se căsători?

Resp. Mai înainte de toate decât au etatea prin legi poruncită, și nu au impedecare politică și canonică, trebuie se se ducă înaintea parochiului spre a-și areta voința sa înaintea a două mărturii, după care apoi, acesta-i vestesce de trei ori în beserica, i-i împărtașesce în acest timp cu cele sante, i-i înveță și însemneză în matriculă, i-i împreună și binecuvintă în beserică.

Intr. Ce putere are acesta binecuvântare?

Resp. Aceea, că densesi nici cum nu se pot despărți de cătră olalta, ci sânt îndetorați a viețui la olaltă până la mörte.

Intr. Care sânt detoriile căsătoriiilor?

Resp. Următoarele:

1 Ca se viețuescă în pace, unire și iubire până la mörte.

2 Ca se fiă credinciosi unul altuia.

3 Ca se crească pruncii în frica lui Domnedeu, și se-i învețe legea cea sântă a lui.

4 Ca în nezasuri, nevoi și bóle se se ajute și pörte grigea unul de altul, și

5 Ca bărbatul se fiă cap muierii, și muieră se fiă supusă bărbatului.

Intr. La ce trebuie se bage sémă aceea, care se căsătoresc?

Resp. Ca se nu fiă între densesi impedecări.

Intr. De câte feluuri sânt aceste impedecări?

Resp. De două feluuri:

1 Sânt de acelea, care fac căsătoria neierată, cum e timp oprit.

2 De acelea, care o fac nelegiuită și o nimicesc, cum e legătura de sânge și afinitate.

Despre roghățiune.

Intr. Ce este roghățiunea?

Resp. Rogățiunea este înălțarea minții la Domneșeu, ca sau se mărim pre Domneșeu pentru nemărginită lui înțelepciune și bunătate, sau se-i mulțămim pentru darurile și binefacerile primite, sau se ne roghăm pentru acelea, cari ne sânt de lipsă.

Intr. Este roghățiunea tuturor de lipsă?

Resp. Rogățiunea este pentru toți cei sănețoși la minte de lipsă, spre dobândirea fericirii celei vecinice.

Intr. Cari sânt fructele celea mai de frunte ale roghățiunei?

Resp. 1 Rogățiunea ne împreună cu Domneșeu, și redică sēmțemintele noastre cătră ceriū.

2 Ne întăresce in contra păcatelor și a reuțăților lumei, și ne îndemnă spre fapte bune.

3 Ne mângăia in necasuri, ne ajută in lipsă, și ne daruesce răbdare până la mörte.

Intr. Cum trebuie se ne roghăm, decât voim a dobândi acele, de cari ne roghăm?

Resp. Noi trebuie se ne roghăm cu tötă evlavia și cuceria, cu incredințarea și lăsarea in voia cea domneșească, și cu tötă răbdarea.

Intr. Când sântem detori a ne roghă?

Resp. In tot tēmpul, inse osebit:

1 In ispită și necasurile nōstre cele ascunse și de obsce.

2 Deminéța, séra, când sântem in beserică, inainte, și după mănecare, și ori când incepem ceva lucru.

Despre roghățiunea Domnului.

Intr. *Careea este cea mai alésă și mai escelență roghățiune?*

Resp. Cea mai alésă roghățiune este »Tatăl nostru, sau roghățiunea Domnului.«

Intr. *Pentru ce se numește »Tatăl nostru« roghățiunea Domnului?*

Resp. Pentru că Isus Christos Domnul nostru ne-a învățatu-o și poruncit a o dice.

Intr. *Cum sună roghățiunea Domnului?*

Resp. Tatăl nostru carele ești in ceriuri! Sântescă-sē numele tēu. Vină împărăția ta. Fia voia ta precum in ceriuri așa și pre pământ. Pânea noastră cea de tôte zilele dăni-o nouă astăzi. Și ne ertă nouē păcatele noastre, precum iertăm și noi greșiților noștri. Și nu ne duce pre noi in ispită. Ci ne mântuește de cel rău. Amin.

Intr. *Din câte părți stă roghățiunea Domnului?*

Resp. Rogățiunea Domnului stă dintru o precuventare și șapte cereri.

Intr. *Cum sună precuventarea?*

Resp. Tatăl nostru, carele ești in ceriuri.

Intr. *Pentru ce numim noi pre Ddēu tată?*

Resp. Pentru că el, ca un tată bun ne dă nouē după silința noastră cele de lipsă, și ne-a făcut după tipul și asemenarea sa, prin urmare noi tot de un'a se ne roghăm cu o cucerfă fiescă, cu iubire și incredințare, ca cătră un tată.

Intr. *Pentru ce dicem »al nostru« și »nu« al meu?*

Resp. Pentru că Domneșeu este tată tuturor ómenilor, și pentru aceea noi toți trebuie se trăim la olaltă în unire și iubire, ca și frații și se ne rogăm unii pentru alții.

Intr. Pentru ce dăcem »carele ești în ceriuri?

Resp. Ca se ne aducem aminte, cum că noi la rogățiune trebuie se ne depărtăm de cele pământesci și se ne înălțăm la ceriú.

Intr. Ce cerem noi în întâia cerere »sântescă-se numele tãu?»

Resp. Noi cerem prin aceste cuvinte, că numele lui Domneșeu nici odată se nu se pângărescă, ci că Domneșeu din și în și mai tare se se cunóscă, se se prémărescă și adoreze.

Intr. Ce cerem noi în a doua cerere, »vină împărătia ta?

Resp. În a doua cerere ne rogăm, ca se ne dăruescă Domneșeu după mórte împărătia ceriului.

Intr. Ce cerem noi în a treia cerere »fiă voia ta, precum în ceriú așa și pre pământ?

Resp. În a treia cerere cerem, ca noi ómenii așa se implinim voia lui Domneșeu pre pământ, cum o implinesc ângerii și sântii în ceriú.

Intr. Ce cerem noi în a patra cerere »pânea noastră cea de toate zilele, dăni-o nouă astăzi?»

Resp. În a patra cerere cerem noi, ca Domneșeu se se indure a ne da, ce ne este noué în totă ziua de lipsă trupului și sufletului.

Intr. Ce cerem noi în a cincea cerere »și ne ertă noué pécatele noastre, precum iertăm și noi greșitilor noștri?»

Resp. În a cincea cerere cerem, ca Domneșeu așa se ne ierte greșelele și pécatele nós-

tre, precum iertăm și noi acelora, cari ne-au greșit și ne-au vătămât pre noi.

Intr. Ce cerem noi in a șesa cerere și nu ne duce pre noi in ispită?

Resp. In a șesa cerere cerem noi, că Domneșeu să se indure a depărtá dela noi tóte ispitele spre celea rele, sau a ne dá darul său spre a le poté invinge.

Intr. Cine ne ispitesce mai cu sémă pre noi?

Resp. Lumea cu desfétările sale, trupul cu poftetele sale, și ómenii cei rěi, cum și diavolul.

Intr. Pentru ce lasă Domneșeu, cá noi să fim ispititi?

Resp. 1. Cá să ne țină pre noi tot déuna in cuceria.

2. Cá să mărescă in noi nisuița spre bine, cum și să ne deie ocașiune spre a ne inmulți meritele (vredniciile).

Intr. Ce cerem noi in a șeptea cerere?

Resp. Noi cerem in a șeptea cerere, că Domneșeu să incunjure și departe tot ce e rěu și ne-ar aduce supărare, insě mai cu sémă rěutatea păcatului și a osēndei celei vecinice.

Intr. Pentru ce adaugem noi cuvēntul »amin,« așa se fiă?

Resp. Cá să ne spunem dorirea și supărarea noastră de a fi ascultați.

Despre inchinățiunea ingerescă.

Intr. Care este indatinată rogățiune a fiă-cărui creștin după Tatăl nostru?

Resp. Rogățiunea în onoarea mamei lui Domneșeu, carea noi o numim și Inchinățiunea ângerescă, sau Născătore de Domneșeu.

Intr. Cum sună inchinățiunea ângerescă?

Resp. Născătore de Domneșeu feciôră, Bucurate cea plină de dar Marfă, Domnul e cu tine. Binecuvântată ești tu între muieri, și binecuvântat e fructul pântecelui tău, că ai născut pre Mântuitorul sufletelor noastre. Preasântă Marfă, Mama lui Christos Domneșeu rögă-te pentru noi păcătoșii, acum și în ora morței noastre Amin.

Intr. Din câte părți stă inchinățiunea ângerescă?

Resp. Din trei părți: 1 Din cuvintele arhangelului Gavriel. 2. Din cuvintele sântei Elisabeta, și 3 Din cuvintele sântei beserici.

Intr. Pentru ce dicem noi cătră Maria cea plină de dar?

Resp. Pentru că Maria 1 a fost plină de dar înainte de nascere. 2 Darul s'a înmulțit întrênsa, și 3 a născut pre începătoriul darurilor.

Intr. Pentru ce dicem noi » Domnul este cu tine? «

Resp. Pentru că Domneșeu tot déuna a fost și este cu dênsa intru un mod osebit.

Intr. Pentru ce dicem noi » binecuvântată ești tu între muieri? «

Resp. Noi dicem așa, ca se mărim pre Maria, carea dintre toate muierile a fost alêsă spre a fi mama Domnului Christos Domneșeuului nostru cel adeverat,

Intr. Pentru ce dicem noi » binecuvântat este fructul pântecelui tău? «

Resp. Acésta o adaugem, ca se lăudăm și mărim pre Maria, pentru că a avut și a portat in pântecele seu pre Isus Fiul lui Domneđeu.

Intr. Pentru ce đicem »rógăte pentru noi pécătoșii, acum și in óra mortěi?

Resp. Noi đicem așa, că Maria, mama lui Christos, se se róge la Domneđeu pentru noi pécătoșii in tot těmpul, insě mai cu sémă in óra mortěi, când avem a ne lupta cu dore-rile mortěi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

